Sadun Aksüt

ŞARKILARDA İSTANBUL

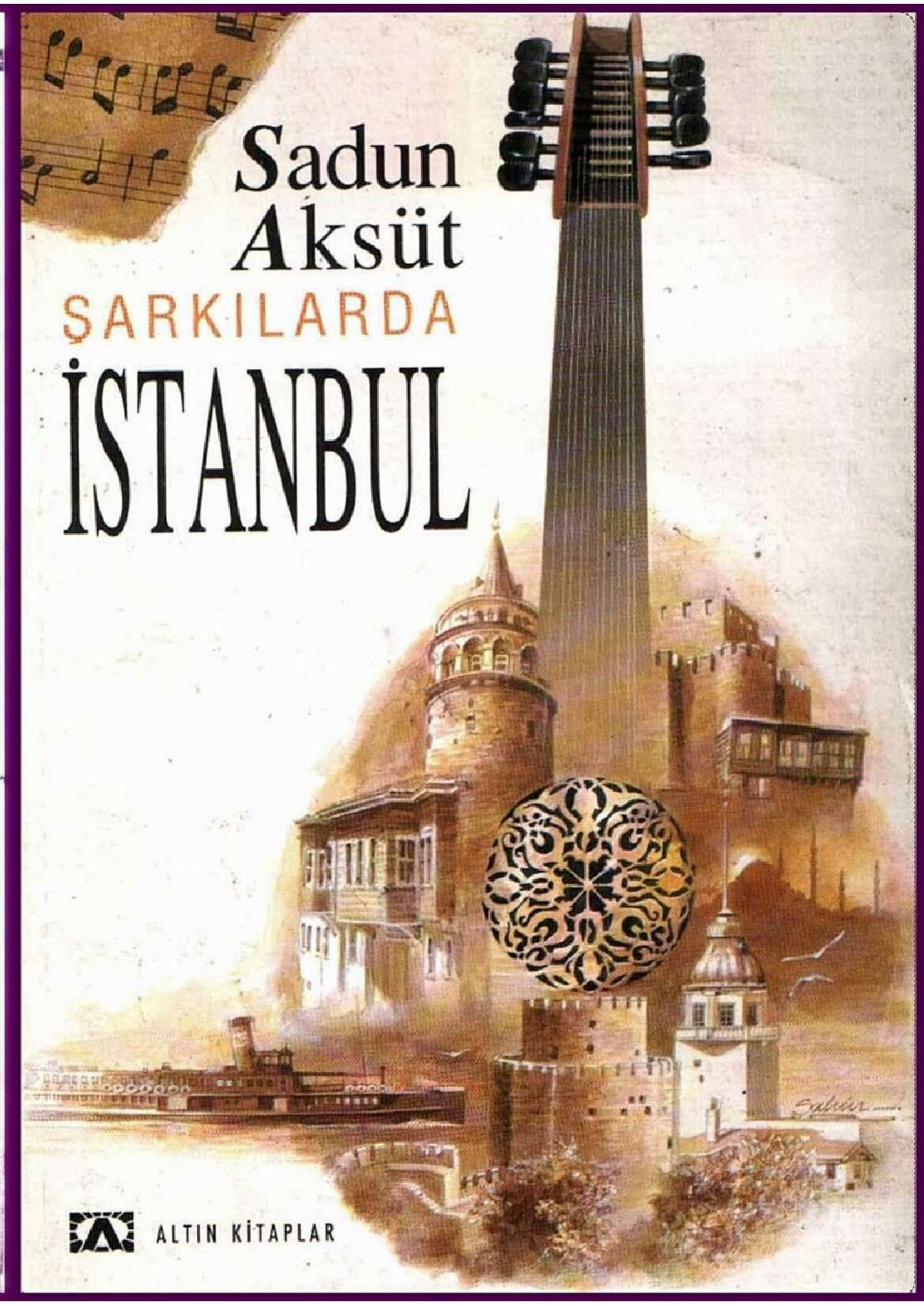

ALTIN KİTAPLAR

OSMAN ERTUĞRULOĞLUSUN
OĞUZ KARAHAN NESLİSİN
HAK'KIN BİR KEMTER KULUSUN
İSLÂMBOL'U AÇ GÜZÂR YAP.

I.Sultan OSMAN.

Bu kitabımı İstanbul'da doğan, otuz yedi yıl yaşadıktan sonra İstanbul'a ve hayata doyamadan vefat edip İstanbul'un (Zincirlikuyu) bağrına gömülen sevgili oğlum

HARUN AKSÜT'ün
aziz hâtırâsına ithâf ediyorum

Sadun Aksüt

Ezgilerle İstanbul'dan Siz Okurlarımıza...

Taşı-toprağı altın, suları kevser şaraplarından güzel, havası insanı mest edecek kadar lâtif, her semti bir başka âlem şâhâne İstanbul...

Nice şairler, yazarlar ne diller dökmüşler ne methiyeler yazmışlar bu şehir için... Ve de nice bestekârlar ne kadar çok şarkılar bestelemişler İstanbul için. Vakıa İstanbul bizlere göre artık eski İstanbul'dan pek az güzellik taşıyor günümüze...

Taşı-toprağı altın değil artık. Kevser şaraplarından güzel suları (su) bile değil şimdi. Havası mı? Her sabah evden çıktığınızda sis ile pis'in karışığı boğucu, kirli gri bir hava(!) ciğerlerinize dolar, dolar da sizi sanki boğar.

Şu İstanbul şehrinin bacası olan Boğaz da olmasaydı ne olacaktı o zaman? Hani şimdilerde Boğaz da katledilmek üzere... Yamaçları kelleşmeye ve de sonra çürük diş gibi aralarında beton yığınları türemeye başladı. Lâfı uzatmıyayım, benim İstanbul'um ölmeye mi başladı?

Her şeye rağmen, biz eski İstanbul'lular yine de bu şehirden vazgeçemiyor, geçmişden kalan hâtıralarımızla dolu yerlerde güzellikler, duygu kırıntıları arıyor (her şey gibi bozulan bugünkü İstanbul lisanıyla) *nostaljik takılmaya* çalışıyoruz.

İstanbul için bestelenmiş şarkıları biraraya getirmek ve bunu bir kitap yapma fikri Dr. Turhan Bozkurt ve Hüsnü Terek beylerindir. Bu iş için de beni seçmişler. Bu seçime lâyık olmaya çalışarak titiz bir inceleme ve araştırma neticesi bu şâhâne şehir için

bestelenmiş eserlerin hemen hemen hepsini saptayıp hazırladım. Bazılarının notalarını da vererek kitabı daha bir dokümanter hâle getirdik. Kitaba almadığımız şarkılar da var. Bu şarkılarda ya doğrudan (İstanbul) veya bir semtinin adı bir kere geçiyor. Hele bazılarında (Mustafa Çavuş'un Hüzzam - Aksak şarkısı: *Vefa yokdur akan suda* güfteli şarkısında olduğu gibi) dördüncü kıt'asında: Ada'larda ne zevk ettin gibi bir söz geçiyor. Sırf bu söz için dört kuple yazmayı lüzumsuz buldum. Bu şekildeki şarkıları kitabımızı şişirmemek için yazmadım; sadece ilk mısra'larını vermekle yetindim. Bunu yaparken bazı okurlarımıza, müzisyenlerimize araştırma sebebi olabilir diye düşündüm.

Kitapta görülecek ki bazı güftelerde bir tek semt ismi var; yukarda yazdıklarımızla çelişkiye düştüğümüzü sanmayınız. Kitaba aldıklarımız kısa güftelerdir. Almadıklarımız ise, daha önce belirttiğimiz gibi bir hayli uzundurlar.

Kitabımızda tam güfteleri bulunmayan şarkıların ilk mısra'larını yazıyorum.

Şemsettin Ziya Bey: Mâhûr - Aksak:
Ada'dan kotramızın yelkenini tez açalım
Mısırlı İbrahim Efendi: Nihavend - Düyek:
Kuşdili'nde bir perî-rû eyledi meftûn beni
Markar Ağa: Sûzidil - Düyek:
Küçüksu'da senin ey yâr
Sarılmış boynuna ağyâr
Faiz Kapancı: Hicazkâr - Aksak:
Gel seninle kol-kola şöyle gidelim Bağlarbaşı'na
Mustafa Sunar: Nihavend - Aksak:
Gel seninle Marmara'ya pupa yelken açalım
Fethi Karamahmudoğlu: Hüseynî - Nim Sofyan:
İstanbul'da Acıbadem

Vecdi Seyhun: Acemkürdî-, Ferit Sıdal: Nihavend, makamlarından besteledikleri ve güftesi: Hüseyin Aydın Kaya'ya ait
Bir hâtıra zevkiyle yine andım gamları
mısra'iyle başlayan şarkı. Bu şarkının son mısra'ı:
*«Ağlıyor aşkımıza İstanbul akşamları»*dır.

Makamını ve usûlünü belirleyemediğimiz, Muzaffer Yalımcak'ın şarkısı:

Biz Heybeli'den açıp yelkeni

Ali Rifat Bey: Sûzidil Köçekçe - Aksak:

Aman ey işveli yârim (Kâğıthâne havası)

Muallim İsmail Hakkı Bey: Sûznâk - Aksak:

Kadıköy'ün (Beylerbeyi'nin) âb ü havası ne güzeldir

Muhiddin Akyüz (Paşa): Kürdilihicazkâr - Aksak:

Gidelim semt-i Fener'e gece gündüz çakalım

Muallim İsmail Hakkı Bey: Selmek - Ağır Aksak

Dün Fener'de gördüm ol nâzik teni

Muallim İsmail Hakkı Bey: Hisar - Sofyan:

Çırpıcı - Kâğıthâne bu mevsimde ne âlâ

Bestekârı bilinmeyen, Uşşak - Aksak:

Florya'da sâhilde gördüm onu

Bestekârı bilinmeyen, Hüseynî- Aksak:

Çamlıca'nın yolu ince

Yârim bekler gündüz gece

Hacı Fâik Bey: Kürdilihicazkâr - Semâî:

Aksaray'dan kol geliyor

Ben zannetdim yâr geliyor

Nureddin Cemil Sangan: Kürdilihicazkâr Curcuna:

(Nureddin Bey, Şekerci Cemil Bey'in küçük oğludur.)

Bekliyor gönlüm seni Moda koyunda

Yesârî Âsım Arsoy: Şedaraban - Sofyan:

Bu yaz Hünkâr Suları'nda yâr dizine yaslandım

Nuri Halil Poyraz: Kürdilihicazkâr - Düyek:

Üsküdar parkında gördüm bittesadüf ben seni

Arif Sami Toker: Nihavend - Düyek:

Sular gibi akıyor güzelliğin içime Ada'lar

Sonra sıralıyor Sami hoca, Çamlıca'lar, Ada'lar, Moda'lar...

Demek ki buralarda pek yanmış bir ara, Arif Sami üstâdımız.

Ali Selâhî Bey: Hicazkâr - Aksak:

Çırçır'ın âb-ı musaffâsı verir câna safâ

(Musaffâ: süzülmüş, yabancı maddelerden arındırılmış)

Hacı Arif Bey: Karcığar - Aksak:

Geçenlerde efendim, diye başlar ve sadece Fıstık Suyu'ndan söz edilir.

Bol âhenk Nuri Bey: Nihâvend Beste - Hafif:

Bezme gel dök perçemin ruhsâre şebbûlar gibi

(Güfte: Enderunî Vâsıf)

En son mısra'da: (Göksu) adı geçiyor.

Şükûfe Nihâl Hanım'ın bir şiirini merhume hocam Lâika Karabey bestelemiş:

Bir güldü mü gökler o seher vakti Boğaz'da, diye başlıyor ve şu beyit ile bitiyor:

İstanbul, o beş kıt'anın üstünde bir inci
Beş yüz yılı bulmuş asâletle birinci.

İstanbul ve İstanbul'lulara bu kitabımla bir hizmette bulunabildimse ne mutlu bana.

SADUN AKSÜT

İstanbul hakkında...(*)

Söylentiye göre, Bizans, Trakyalı yarı ilâh *Buzie*'nin yetiştirdiği mahallî yarı-ilâh Semestras'ın oğlu kral Byzas tarafından Milâttan 500 yıl önce kurulmuştur. İstanbul bugüne dek şu isimlerle anılmıştır:

Antonia veya Antoninia

İkinci Roma

(Kilise ve râhiplere dâir kayıtlarda, 5. yüzyıldan itibaren Nova Roma - Yeni Roma)

Şehir ahâlisine, daha sonraları bütün imparatorluğu kapsamak üzere, Romani-Romanio, denilmekteydi.

Anthûsa (mâmûr) (İmparatorluğun ilk asırlarında)

Konstantinoupolis

Stimbol

Vizant

İslambol.

(*) İslâm Ansiklopedisi C.5. II. sh. 1142-43

İstanbul'un isimleri hakkında bir diğer not:(**)

Fetihden evvel Bizanslılar İstanbul'a Konstantinopolis derlerdi. Ve şehirde mânâsına da bu ismin kısaltılmışı olan (Stin-polis) tâbirini kullanırlardı. İstanbul, kelimesi bu tâbirden çıkmıştır. Milâttan 5 asır evvel Megaralı Byzas tarafından kurulan şehrin ilk ismi kurucusuna izafetle Byzantion idi. Marcus Avrelius'un hâkimiyeti devrinde şehir bu hükümdârın mânevî babası Antonius'un adıyla ve Antonion diye anılırdı. Büyük Konstantin Roma İmparatorluğunun merkezini Roma'dan İstanbul'a naklettiği vakit şehre Neo--Roma (Yeni Roma) ve Konstantinopolis adları verilmişti. Araplar şehri Konstantaniyye diye anmışlar, fetihten sonra da bu isim bilhassa paralar üzerinde kullanılmıştı. Halk şehre dâima İstanbul demiş, 17-18.ci asırlarda (İslambol) tâbiri kullanılmıştır. Resmî dilde ve bazı yazılarda şehre Der-saâdet, Der-âliyye, Dâr'ül-hilâfe, Âsitâne de denilmiştir.

(**) Asırlar Boyunca İstanbul. Halûk Y. Şehsuvaroğlu. Cumhuriyet Gazetesi tarafından hazırlanmıştır.

İstanbul'un en renkli kişilerinden ve bu şehrin âşıklısı, sanat âşıklısı çoook eski ve çok kıymetli dostum, İstanbul'un en ünlü terzilerinden sayın Yusuf Kenan, uzun yıllar merhum üstâd Yesârî Âsım Arsoy ile dostluk etmiş ve her zaman onun yanında olmuştur. Yesârî Âsım üstâdımız eserlerini başkalarından olduğu gibi kendinden bile kıskanırdı. Amma... Burada yayınlayacağımız şiiri yakın arkadaşı Yusuf Kenan'a kıskanmadan vermiştir. O'da bana verdi. İstanbul için hârika bir methiye olan bu şiiri kitabımızı süslemesi için buraya yazarken, sevgili Yusuf Kenan'a teşekkürlerimi sunar, Yesârî Âsım üstâda da Allah'dan rahmet dilerim.

Sadun Aksüt

Beste: *Yesârî Âsım Arsoy*
(Yusuf Kenan Beyden
alınmıştır)

İstanbul'u görmeden
Görüp gönül vermeden
Zevkten zevke ermeden
Ne şarka git ne garba

İstanbul aşk diyarı
Yoktur eşi ayarı
Dünya sevdi bu yari
Ne şarka git ne garba

Boğazı gör seyreyle
Var mı böyle yer söyle
Kendine bir yar peyle
Ne şarka git ne garba

Sahiller şahanedir
Sevmeyen divanedir
İstanbul bir tanedir
Ne şarka git ne garba

Emirgan'da bir yaz kal
Hisarlarda aşka dal
Sazında vuslatı çal
Ne şarka git ne garba

Bülbüllerin sohbeti
Dilberlerin ülfeti
Dağıtır her mihneti
Ne şarka git ne garba

İstanbul aşk yeridir
Güzeller meşheridir
Her güzel bir peridir
Ne şarka git ne garba

Her gönülde sevda var
Her mecnuna leyla var
Renk renk şebiyelda var
Ne şarka git ne garba

Bambaşkadır mehtabı
Kevser gibidir âbı
Fasıl fasıl aşk babı
Ne şarka git ne garba

Bin renklidir baharı
Şiir söyler hezarı
Gel gör bu lalezarı
Ne şarka git ne garba

Sihr içinde sihirdir
Baştan başa şiirdir
İlahi bir şehirdir
Ne şarka git ne garba

İstanbul'da sâfa var
Dilberinde vefa var
Aşklarında şifa var
Ne şarka git ne garba

Adalar bir cennettir
Pırlantadan ziynettir
Emsalsiz bir nimettir
Ne şarka git ne garba

Marmara'da gez dolaş
Sonsuz hayata ulaş
Cennettesin arkadaş
Ne şarka git ne garba

Beste: *Şekip Ayhan Özışık*
Güfte: *Orhan Veli Kanık*

HİCAZ

İstanbul'da
Boğaziçi'nde
Bir fakir Orhan Veli'yim.
Veli'nin oğluyum,
Tarifsiz kederler içindeyim.
Urumeli Hisarı'na oturmuşum
Oturmuş da bir türkü tutturmuşum.
İstanbul'un mermer taşları
Başıma da konuyor martı kuşları
Gözlerimden boşanır hicrân yaşları.
Edâlım,
Senin yüzünden bu hâlim.
İstanbul'un orta yeri sinema
Garipliğim mahzunluğum duyurmayın anama
El konuşurmuş görüşürmüş bana ne.
Sevdâlım,
Boynuna vebâlim
İstanbul'da Boğaziçi'ndeyim
Bir garip Orhan Veli,
Veli'nin oğlu...
Tarifsiz kederler içindeyim.

Constantinople
Théâtre et l'ambassade de l'Allemagne

HİCAZ ŞARKI

İstanbul'da Boğaziçi'nde

Şekip Ayhan ÖZIŞIK

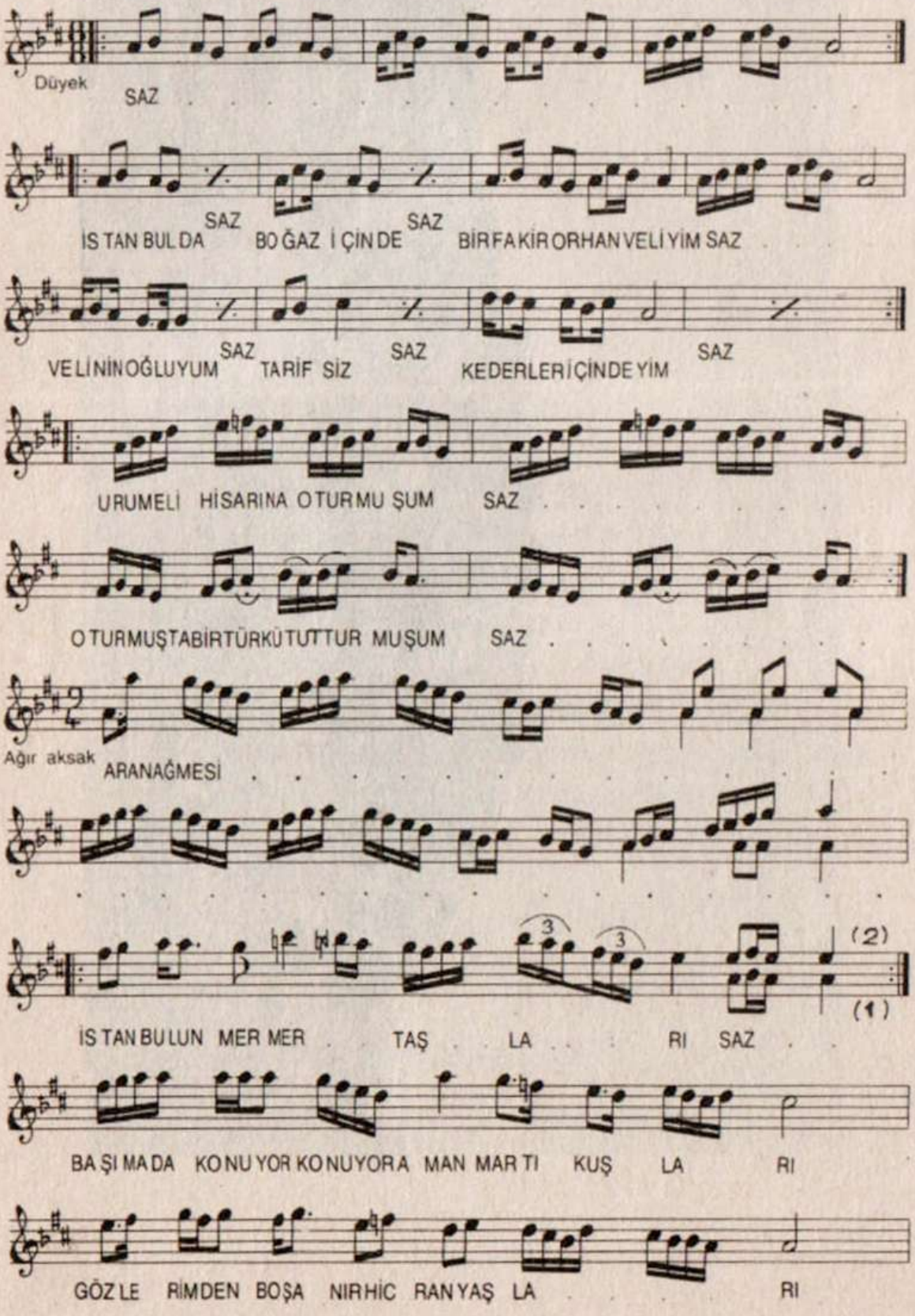

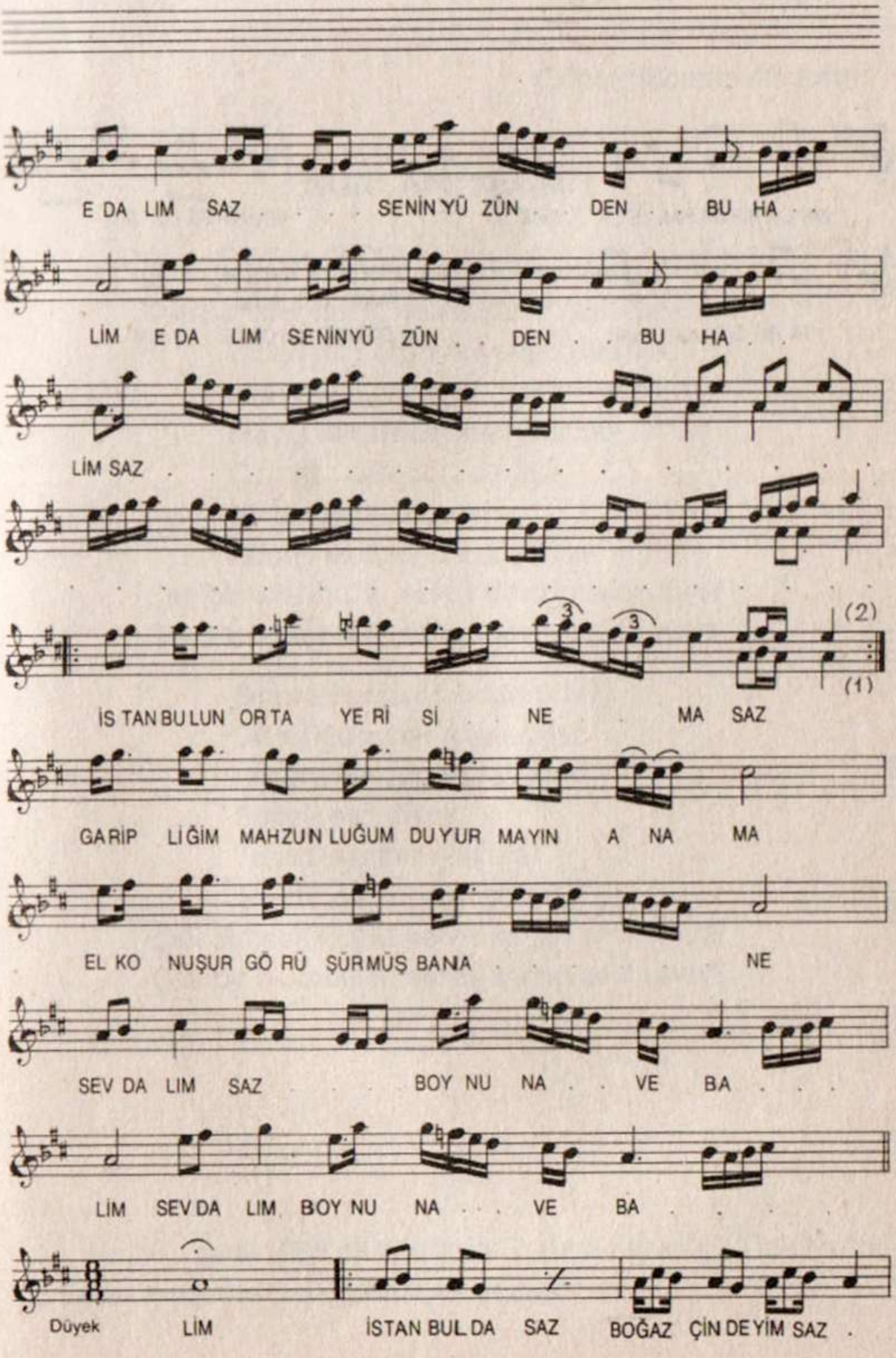
E DA LIM SAZ . . . SENİN YÜ ZÜN . DEN . . BU HA .
LİM E DA LIM SENİNYÜ ZÜN . . DEN . . BU HA . .
LİM SAZ . . . . . .
İS TAN BUL UN OR TA YE Rİ Sİ . NE . MA SAZ
(2)
(1)
GARİP LİĞİM MAHZUN LUĞUM DUYUR MAYIN A NA MA
EL KO NUŞUR GÖ RÜ ŞÜRMÜŞ BANA . . . . NE
SEV DA LIM SAZ . . BOY NU NA . . VE BA . . .
LİM SEV DA LIM BOY NU NA . . . VE BA . . . .
Düyek
LİM
İSTAN BUL DA SAZ
BOĞAZ ÇİN DE YİM SAZ .

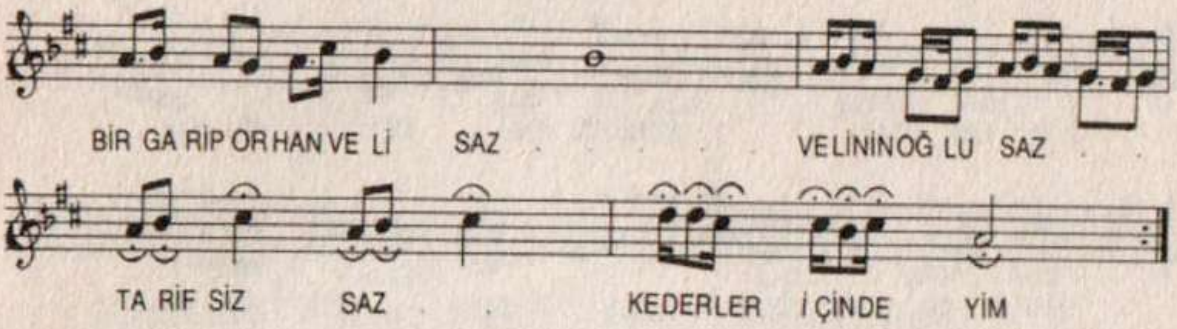
BİR GA RİP OR HAN VE Lİ SAZ
VELİNİNOĞ LU SAZ
TA RİF SİZ SAZ
KEDERLER İÇİNDE YİM

Sofyan

Beste: *Prof. Dr. Selahattin İçli*
Güfte: *Hüceste Aksavrın*

SULTANÎYEGÂH

Çek bir İstanbul'lu nefes dolsun sana rüya
Çek bir İstanbul'lu nefes sarsın seni sevdâ
Bu akşam erguvan sular durgun
İstanbul'u görüyor açık pencerem
Mayıs'ın bilmem hangi günü
Gemiler nereden nereye
Bir sis hafif tülümsü
Kuşlar kimbilir ne söylüyor
Çek bir İstanbul'lu nefes dolsun sana rüya
Çek bir İstanbul'lu nefes dolsun sana rüya

Sırlara karışıyor bugün de
Gördüğüm her şey eriyor
Akşam bir günün külüdür
Sulara serpiliyor
Teselli sanırım yıldızlar
Sevdâ gece şehri sarıyor
Çek bir İstanbul'lu nefes sarsın seni sevdâ
Çek bir İstanbul'lu nefes sarsın seni sevdâ.

Not: Bu şarkı 1986'da Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Musikisi Beste Yarışması'nda mansiyon almıştır.

Sultanahmet meydanında (II. Wilhelm) çeşmesi. O tarihlerde Sultanahmet'te nefes almak kabil imiş... Bir de şimdiye bakınız... O koca meydanda nerdeyse duracak yer bile yok. Kalabalıktan nefes almaya imkân var mı? Orada ancak: *Çek bir turistik nefes...* diye düşünebiliriz.

Beyoğlu'nda büyük caddenin, yani bugünkü *İstiklâl Caddesi*'nin yıllar öncesinden bir görüntüsü...

Bir de bugünkü İstiklâl Caddesi'ne bakalım... Hakkını yemeyelim Beyoğlu İstiklâl Caddesi'nin... Bugünkü hâli çok daha güzel doğrusu.

Sofyan-
Devr-i Turan

Beste: *Prof. Dr. Selâhattin İçli*
Güfte: *Uğur Gür*

İSTANBUL'A SİTEM

Nice gönüllerde ümitler soldu
İstanbul, İstanbul sende bin âh var
Hicrân olup yıllar acıyla doldu
İstanbul, İstanbul sende bin âh var
İstanbul, İstanbul sende günâh var.
Rüyâlar kül oldu sana kanıldı
Ve taşın toprağın altın sanıldı
Hasretle sevgili sende anıldı
İstanbul, İstanbul sende bin âh var
İstanbul, İstanbul sende günâh var
Boğaz'ı, Hisar'ı göremez oldum
Güzel Emirgân'ı sevemez oldum
Âhû gözlü yâre gidemez oldum
İstanbul, İstanbul sende bin âh var
İstanbul, İstanbul sende günâh var.

Eminönü... Alışverişte olan insanlar, atlı tramvay, sokak satıcıları, çift atlı bir payton... Bu görüntüler daha sonraları değişe değişe yerini otomobillere, otobüslere, lüks mağazalara ve de inanılmaz bir kalabalığa bıraktı. Taşı, toprağı altın sanılan İstanbul'un günâhını çekecek olanlar çok.

Değerli bestekâr Selahattin İçli, İstanbul'luların, İstanbul'a sitemini dile getiriyor melodilerle... Aslında, bu güzel şehri perişan edenlere sitem bu...

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Her şeyinle güzelsin
Gönüllerde gezersin
Kaderimsin, neş'emsin
Sevdâ yolu İstanbul.

Eğlence, zevk, neş'e, hülyâ
Hayâl dolu ey İstanbul.

Bahçelerin çiçekli
Bülbüllerin benekli
Gecelerin de renkli
Güller yolu İstanbul.

Eğlence, zevk, neş'e, hülyâ
Hayâl dolu ey İstanbul.

Gönlümün tek sevinci
Dünyamızda birinci
Eşi olmaz bir inci
Cennet yolu İstanbul.

Eğlence, zevk, neş'e, hülyâ
Hayâl dolu ey İstanbul.

Düyek

Beste: *Erol Sayan*
Güfte: *Mehmet Erbulan*

RAST

İstanbul'u artık hiç sevmiyorum
Orda başladı aşkım, orda oldu ayrılık
Orda verdik el-ele, yine orda bırakdık
İstanbul'u artık hiç sevmiyorum.

Seni orda tanımış, seni orda sevmişdim
Çünki orda sana ben bin ümitle gelmişdim
İşte ihaneti ben, yine orda görmüşdüm
İstanbul'u artık hiç sevmiyorum.

İstanbul, şaire acı bir aşkı tattırmış... Bir vefâsıza gücenip, kırılıp İstanbul'u sevmemek var mı? Erol Sayan da şaire uymuş... Yoksa o da mı acı bir aşkın kurbanı şu güzel İstanbul'da? Yok, yok; iyi tanırım bestekârı, sadece Mehmet Erbulan'ın sözlerini güzel melodileriyle süslemiştir bu şarkısında.

Düyek

Beste: *Mahmut Oğul*
Güfte: *Orhan Veli Kanık*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzaklarda, çok uzaklarda
Sucuların hiç durmayan çıngırakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık.
Ağlar çekiliyor dalyanlarda;
Bir kadının suya değiyor ayakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

Düyek-Curcuna

Beste: *Cevdet Çağla*
Güfte: *Sadri Alışık*

ZİRGÜLELİ HİCAZ

İçimde bir yağmur sonbahardan çalınmış
Birkaç eylül bir de sen senelerin ardında
Tarabya'da bir santur Nihâvend'e gömülmüş
Ümitlerim küçülür saçlarımın kırında.
Birkaç eylül bir de sen senelerin ardında.

ZİRGÜLELİ HİCAZ ŞARKI

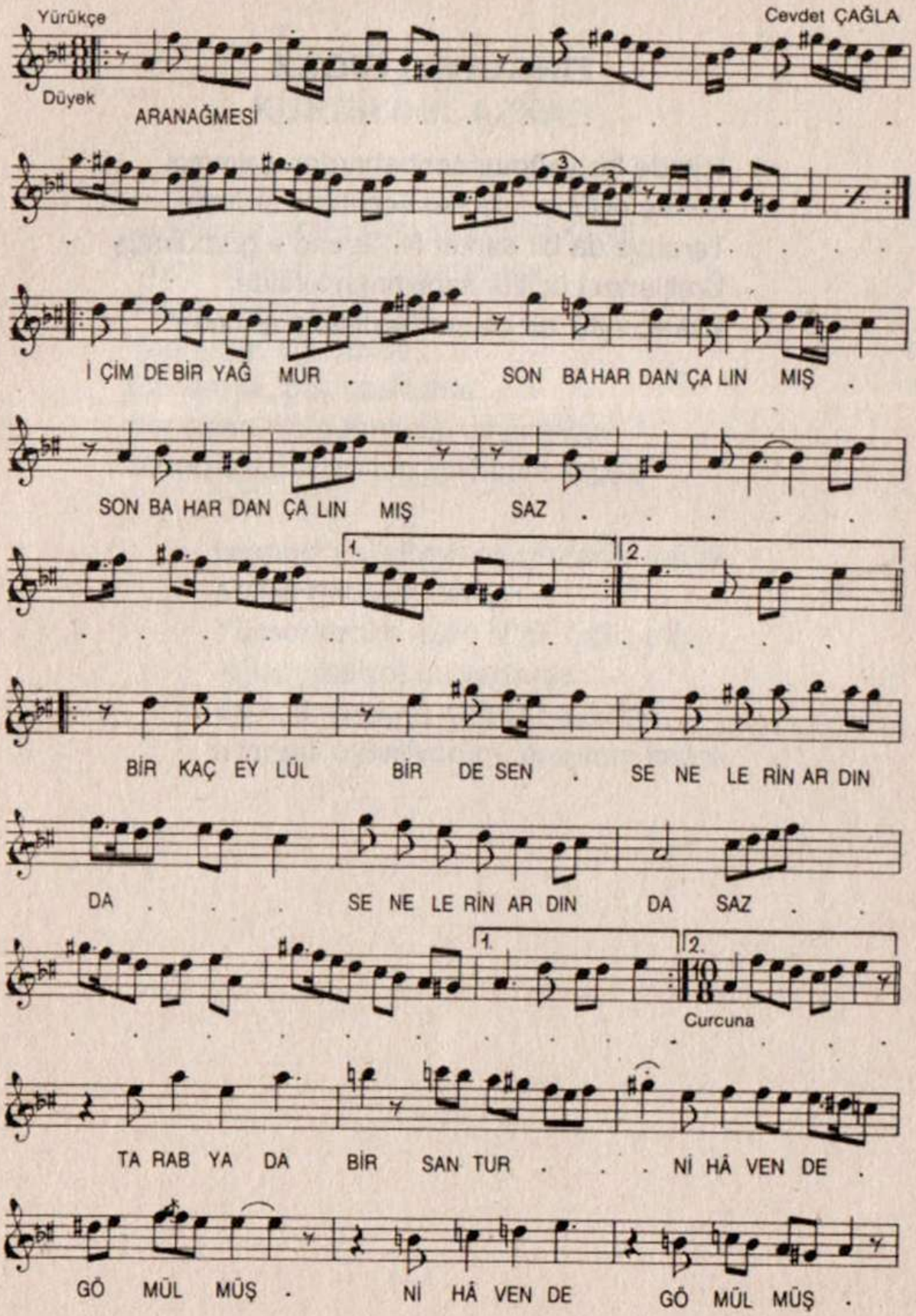

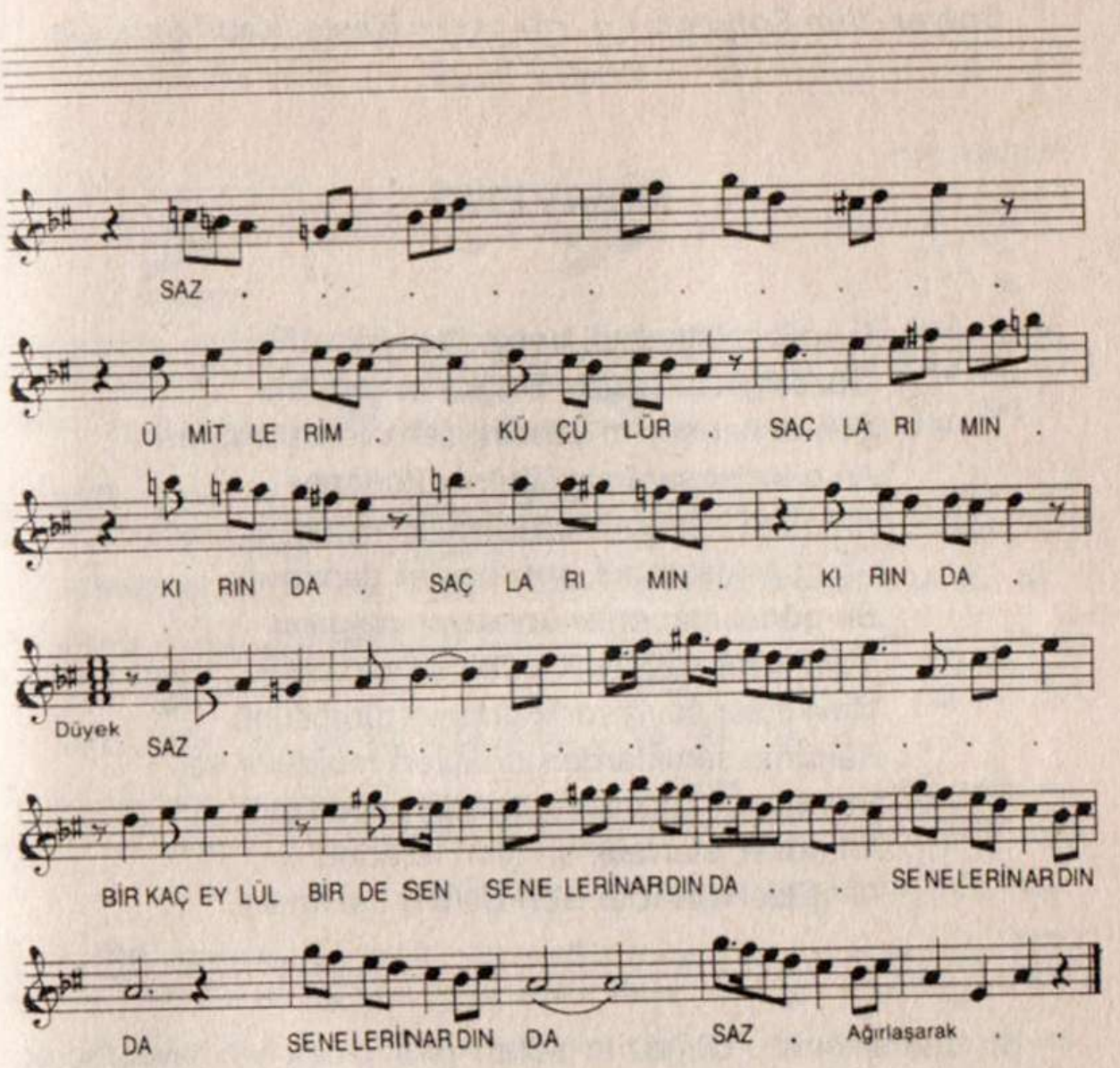
SAZ
Ü MİT LE RİM . KÜ ÇÜ LÜR . SAÇ LA RI MIN .
KI RIN DA . SAÇ LA RI MIN . KI RIN DA .
Düyek
SAZ
BİR KAÇ EY LÜL BİR DE SEN SE NE LERİNAR DIN DA . SE NE LERİNAR DIN
DA SE NE LERİNAR DIN DA SAZ . Ağırlaşarak

NİHAVEND

Ey güzel İstanbul, benim sevgili yârim
Güzelliğin aksetmiş Boğaz'ın sularına
Benim her şeyim sensin, seninle bahtiyârım
Ah o kızlar sarılmış sînene, kollarına
Ah güzel İstanbul, ah şirin İstanbul
Ah güzel İstanbul, sen benim canımsın.
Bir gönül mâcerâsı anlatıyor dalgalar
Mavi sular söylüyor kalbimin ninnisini
Mavi sular söylüyor kalbimin türküsünü
Rûhuma semâlardan dökülen müjdeler var
Duyuyorum gönlüme sevdânın indiğini
Ah güzel İstanbul, ah şirin İstanbul
Ah güzel İstanbul, sen benim canımsın.

Bir zamanlardı... Boğaz'ın suları pırıl pırıldı ve havası çok temizdi İstanbul'un. Sükûneti vardı, neş'esi vardı. İnsanlarının yüzlerinde tebessümler hiç eksik olmazdı. Sevdâlarla coşardı İstanbul'un her yanı. Gerçekten de tam bir cennetti. Parkları, bahçeleri, yemyeşil ağaçları vardı... Hele trafik sorunu hiç yoktu. Deniz kıyıları anlatılmaz güzellikteydi. Ve de bu şarkı her gazino-da solistler tarafından söylenirken, taş plâklarda da döner döner çalınırdı. Yazık.. İstanbul nasıl esas benliğini kaybediyorsa, bu şarkı da yavaş yavaş kayboluyor. Ben, en az otuz yıldır bu şarkı-yı ne çaldım, ne dinledim... Hayret!

NİHÂVEND ŞARKI

Güzel İstanbul

Kadri ŞENÇALAR

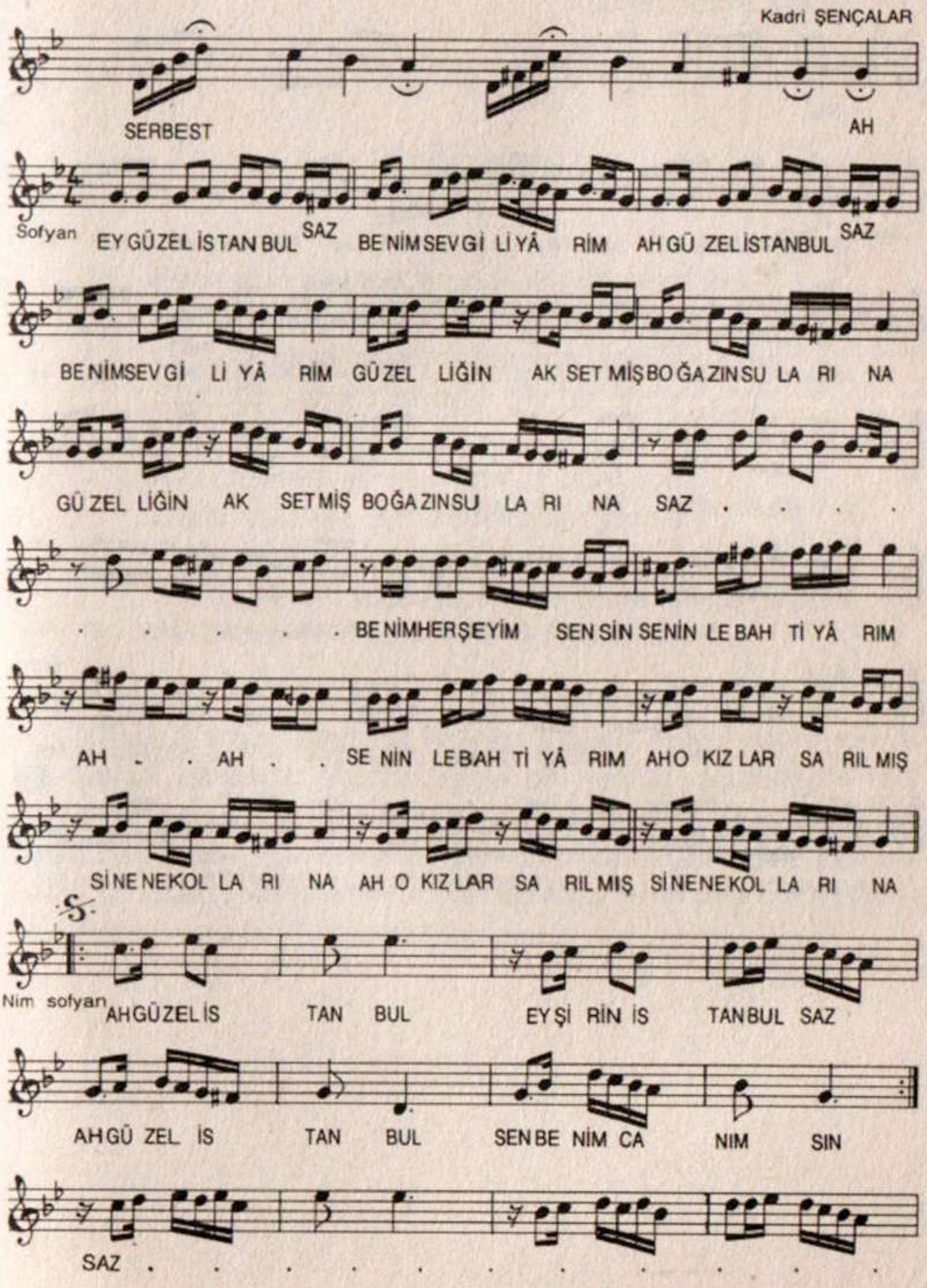

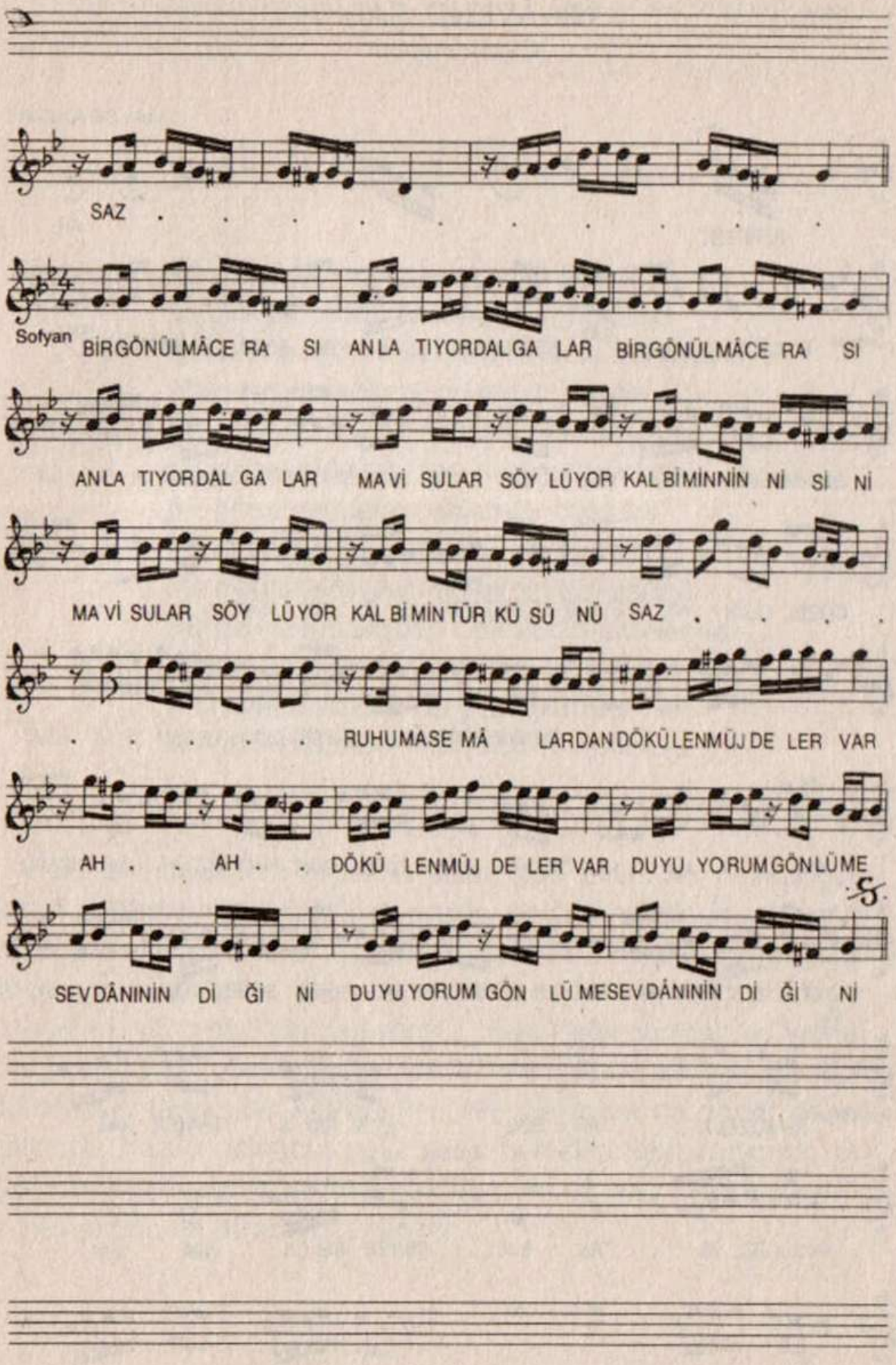
SAZ . . . . . .
Sofyan BİR GÖNÜL MÂCE RA SI AN LA TIYOR DAL GA LAR BİR GÖNÜL MÂCE RA SI
AN LA TIYOR DAL GA LAR MA Vİ SU LAR SÖY LÜYOR KAL BİMİN NİN Nİ Sİ Nİ
MA Vİ SU LAR SÖY LÜYOR KAL BİMİN TÜR KÜ SÜ NÜ SAZ . . . .
. . . . . RUHUMA SE MÂ LAR DAN DÖKÜ LEN MÜJ DE LER VAR
AH . . AH . . DÖKÜ LEN MÜJ DE LER VAR DUYU YORUM GÖN LÜME
SEV DÂNİNİN Dİ Ğİ Nİ DUYU YORUM GÖN LÜ ME SEV DÂNİNİN Dİ Ğİ Nİ

Semâî

Beste: *Münir Nureddin Selçuk*
Güfte: *Yahya Kemal Beyatlı*

HİCAZ

Sana dün bir tepeden bakdım aziz İstanbul
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer
Ömrüm oldukça gönül tahtıma keyfince kurul
Sâde bir semtini sevmek bile bir ömre değer

Nice revnaklı şehirler görülür dünyada
Lâkin efsunlu güzellikleri sensin yaratan
Yaşamışdır derim en hoş ve uzun rüyâda
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan
Sana dün bir tepeden bakdım aziz İstanbul.

Yahya Kemal üstadımız kalksın, Galata Kulesi'nden Haliç'e bir baksın bakalım... Acaba böyle bir mavilik görebilecek mi? Böyle temiz bir su görebilecek mi? Nerdeee... Bu zamanda Haliç'i sevmek? (*bir ömre değer mi?*) Nasıl sevebiliriz perişan Haliç'i... Galata kulesinden ancak açıklara, Marmara'nın açıklarına doğru bakıp hayâle dalmalı insan...

CONSTANTINOPLE — Pera et Galata

HİCAZ ŞARKI

Sana dün bir tepeden baktım

Münir Nureddin SELÇUK

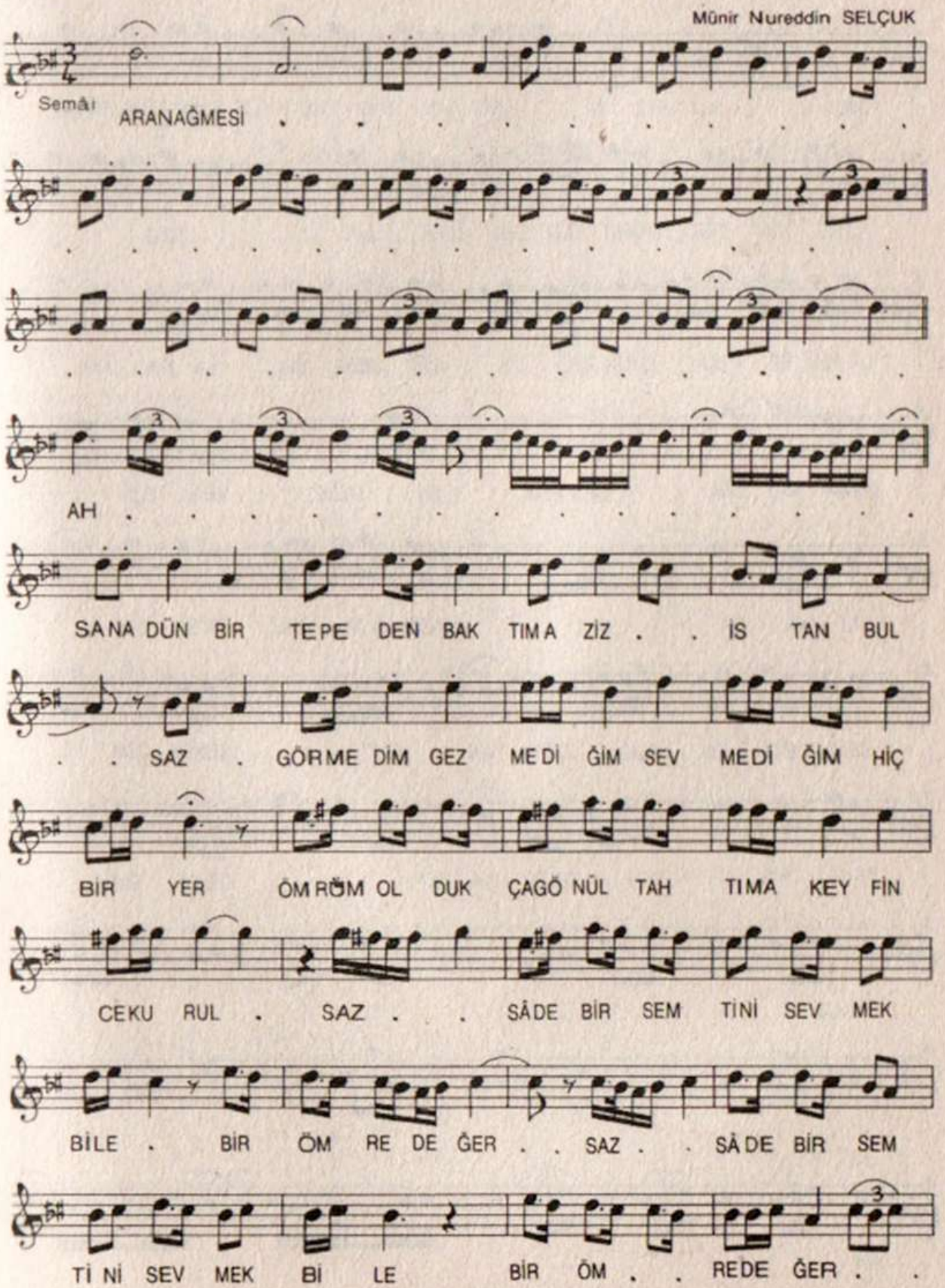

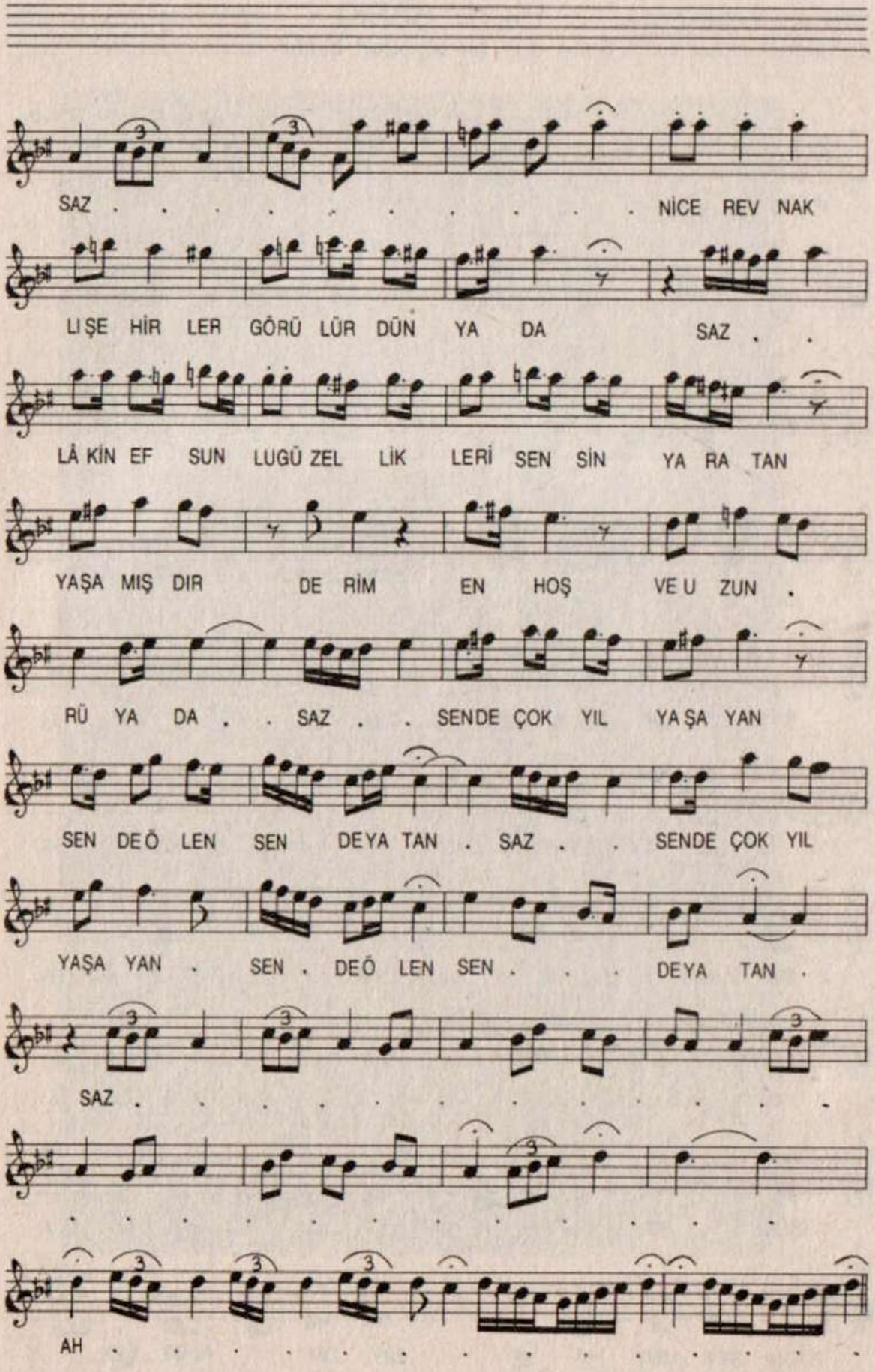
SAZ . . . . . NİCE REV NAK
LİŞE HİR LER GÖRÜ LÜR DÜN YA DA SAZ . .
LÂ KİN EF SUN LUGÜ ZEL LİK LERİ SEN SİN YA RA TAN
YAŞA MIŞ DIR DE RİM EN HOŞ VE U ZUN .
RÜ YA DA . . SAZ . . SENDE ÇOK YIL YA ŞA YAN
SEN DEĞ LEN SEN DEYA TAN . SAZ . . SENDE ÇOK YIL
YAŞA YAN . SEN . DEĞ LEN SEN . . . DEYA TAN .
SAZ . . . . . .
. . . . . .
AH . . . . . .

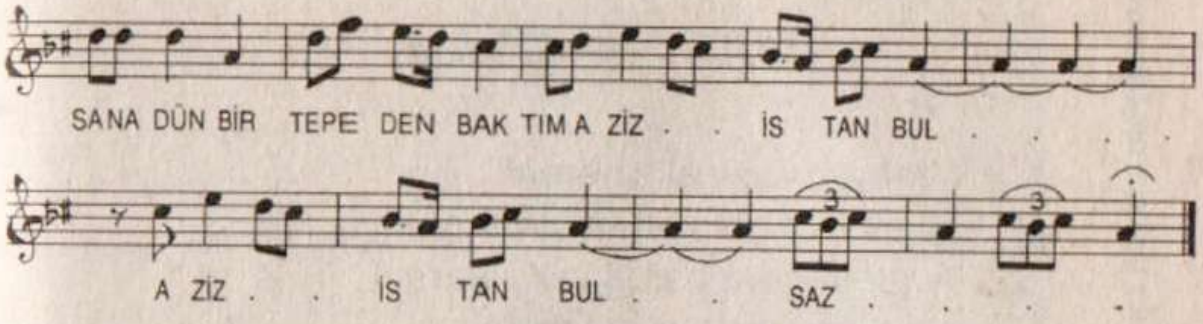
SANA DÜN BİR TEPE DEN BAK TIM A ZİZ . . İS TAN BUL . . . .
A ZİZ . . İS TAN BUL . . SAZ . . . .

Nim Sofyan

Beste: *Bertan Üsküdarlı*
Güfte: *Rakım Ziyaoğlu*

SULTÂNÎYEGÂH

Yaşayanın olmalıdır emeli
İstanbul'u görmeden ölmemeli
Avrupa, Asya burda karşı karşı
Uluslararası en güzel şarkı
Sev sevil haydi neş'e saç, neş'e bul
Dünyada eşin yok derler İstanbul.
Marmara, şen Boğaz ve Karadeniz
Bu üç kızla sevişmeye geliniz
Minareler, kubbeler aşklarla saz
Asma köprüde bile işveyle nâz
Sev sevil haydi neş'e saç, neş'e bul
Dünyada eşin yok derler İstanbul.
Avluda güvercin tarihdir lâle
Her köşesinde dost-düşman el-ele
Yaşa yaşat başka elde ne kalır
Seni gören nasıl senden ayrılır...
Sev sevil haydi neş'e saç, neş'e bul
Dünyada eşin yok derler İstanbul.

İstanbul... Gerçekten de uluslararası en güzel şarkıdır. Hiçbir benzeri olmayan bu şehir Allah'ın vatanımıza en büyük lûtuflarındandır. Bu gelinlerden güzel İstanbul'u, bu cennetten bir köşe olan İstanbul'u, artık gönüller terketmeye başladılar sanırım. Zira, gittikçe çirkinleşmekte, gittikçe çehresi değişmekte, gittikçe yozlaşmakta olduğunu kalplerimiz burkula burkula seyrediyor ve elemlere sürükleniyoruz.

Bin defa yapılan, bin defa bozulan ve nihayet bugünkü şeklinde karar kılınan Beyazıt meydanının eski hâli... Hangisi güzel siz karar verin...

Beste: *Mesut Cemil*
Güfte: *Nâzım Hikmet*

HİCAZ

Martılar âh eder, çırparlar kanat
Deryâlar açılır, açılır kat, kat
Gayrı beklemeğe kalmadı tâkat
Görünsün karşıdan İstanbul şehri.

Dalgalar yâr beller, kopar kıyamet
Deryâyı kan eder, kan eder hasret
Gayrı beklemeğe kalmadı tâkat
Görünsün karşıdan İstanbul şehri.

Beste ve
Güfte: *Yesârî*
Âsım Arsoy

HİCAZ

İstanbul'a varayım
Ortasında durayım
Beni aldatıp kaçan
O çocuğu sorayım.

İstanbul sokakları
Hem geniştir, hem dardır
Vapur yolcu çıkarmış
Rize'den gelen vardır.

Not: Türkü formundaki bu eser bir hayli uzundur. Ancak, diğer kuplelerinde İstanbul'la ilgili herhangi bir söz yoktur.

S.A.

İstanbul'un 500.cü fetih yılı sebebiyle Cumhuriyet Gazetesi' nin verdiği ekte İtalyan yazar *Edmondo de Amicis*'in 19.cu yüzyıl İstanbul'u hakkında fikirleri yazılıdır. İşte, *Liman Ve Galata:*

«Galata şehri açılmış bir yelpaze; tepenin üstünde bulunan kule bu yelpazenin sapı gibidir. Galata sokaklarında her adımda kulağımıza bir ses çarpıyordu. Ermeni sucu bağırıyordu: *«Var mı... Su!»* Rum sucu bağırıyordu: *«Krio Nero»* Bir merkep sürücüsü bağırıyordu: *«Burada!..»* Şerbetçi bağırıyordu: *«Şerbet... Buz!..»* Gazeteci bağırıyordu: *«Neologos!»* On dakikada sağır olduk. Nerede İstanbul'un sükûneti.»

Edmondo de Amicis, gelsin de şimdi görsün, işitsin İstanbul'un sükûneti (!) nasıl...

Eminönü tarafından Karaköy-Galata Köprüsünün genel görünüşü. Geri planda Galata Kulesi ve çevresi...

Büyük Hendek Caddesi'nden Galata Kulesi'nin görünüşü. Güzel bir perspektif... Şimdi bu caddede resimde görülen eski İstanbul evlerinden hemen hemen hiçbiri kalmamıştır.

Beste: İsmet Ağa

KARCIĞAR

Bu kış hanım İstanbul'a taşın da
Eğlenelim, zevk edelim Kalpakçılarbaşı'nda
Güzeller var on üç-on dört yaşında
Eğlenelim, zevk edelim Kalpakçılarbaşı'nda

Bu baharda gönüller gülşen ola
Çamlıca'da, Küçüksu'da eğlenelim kol-kola
Kadehimiz gâh boşala, gâh dola
Eğlenelim, zevk edelim Kalpakçılarbaşı'nda.

Yeni yapılan Karaköy-Galata Köprüsü. (Resim, Ocak 1994 tarihinde çekilmiştir.) Karaköy tarafından görünüşü. Yenicami'nin silueti hiç değişmemiştir.

Beste: *Necdet Varol*
Güfte: *Necdet Varol*

NİHAVEND

Gel güzelim biz de coşalım oynayalım
Gel güzelim biz de gününe gün katarak
Kederi gamı atıp neşemizi bulalım
Şu güzel İstanbul'da eğlenelim coşalım

Salınarak kıvrılarak dans edelim güzelim
Çalalım oynayalım hep beraber koşalım
Sazı söze katarak eğlenelim gezelim
Şu güzel İstanbul'da eğlenelim coşalım.

Ada'lara, Marmara'ya yelken açalım
Boğaz'ın sularında köpük saçalım
İstanbul'un dört yanında hayattan kâm alarak
Çamlarında, koylarında güzelim gel seninle mest olalım

Salınarak kıvrılarak dans edelim güzelim
Sazı söze katarak eğlenelim gezelim
Çalalım oynayalım hep beraber koşalım
Şu güzel İstanbul'da eğlenelim coşalım.

Sofyan *Beste: Muallim İsmail Hakkı Bey*

NİHAVEND

(İstanbul Türküsü)

Kızkulesi yâkut küpe takındı
Ne güzel yakışdı hele bakındı
Yanı başından akıyor akıntı
Edelim biz de bir iki çakıntı.

Not: Şarkının ilk mısra'ı Boğaz'ın en güzel süslerinden biri olan Kızkulesi için ne güzel bir anlatım... Fakat sözlerin gerisi... Kızkulesi'nin yâkut küpe takınmasının hatırına biraz lâf salatasına bile katlanılır.

Türk Aksağı Beste: *Şükrü Tunar*
Güfte: *Halit Bekir Sabarkan*

UŞŞAK

Akşam güneşinin yakdığı sahillere indik
Sevdik ve sevişdik Boğaz'ın nûr sularında
Bir yaz yaşadık, her gece bin kerre benimdin
Sevdik ve sevişdik Boğaz'ın nûr sularında

Düyek

Beste ve
Güfte: *Alâeddin Yavaşça*

HİCAZ

Boğaziçi şen gönüller yatağı,
Her bucağı âşıkların otağı
Yamaçları sanki cennetin bağı.

Mehtâbı hoş, güneşi hoş, günü hoş
Boğaziçi herkesi eder serhoş.

Pırıltılar oynaşırken sularda
Ötüşürler martılar kuytularda
Tarabya'da, Bebek'de, Üsküdar'da.

Mehtâbı hoş, güneşi hoş, günü hoş
Boğaziçi herkesi eder serhoş.

Gönüllerin kaynaştığı beldesin
Lâledesin, sünbüldesin, güldesin
Rûha dolan aşkınla bestemdesin.

Mehtâbı hoş, güneşi hoş, günü hoş
Boğaziçi herkesi eder serhoş.

NİHAVEND

Ey güzel gözlü nazlı yâr
Ne ararsan Boğaz'da var

Gel şu mavi sularda gez
Üzüntüye hayat değmez.

Perde perde yanar deniz
Kıyılarda gümüş bir iz

Açıkda ince sandallar
Dudaklar aşkı fısıldar

Şakrak kadın şarkıları
Sarar yeşil kıyıları

Arada bir gazel sesi
Boğaz bir rüyâ beldesi

Boğaz hülyâ diyârıdır
Sevginin ilk bahârıdır.

Aydın Beste: *İsmail Hakkı Bey*

FERAHFEZÂ

Mehtâbda güzel olur
Boğaziçi âlemi
Saz heyeti birlikde
Dinlesinler nâlemi.

Şarkılarla rakseder
Yine körfezde sular
Sevdâlarla akseder
Boğaziçi âlemi

Aksak Beste: *Radife Erten*

MÂHÛR

Çiçeklerle bezenmiş Boğaz'ın sâhilleri
Güle feryâd ediyor Çamlıca bülbülleri
Gülelim, gülelim, gülelim her an
Bu hayat bu gençlik bizimdir aman.

Ey Kanlıca koyunda kürek çeken yâr
Söyle bana cihanda var mıdır böyle yâr
İstanbul, İstanbul, hey benim canım
Güzeller güzeli sana kurbanım.

Düyek

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

HÜSEYNÎ

Yeniköy'de bir kız gördüm, adı Sarı Zambak'mış
Dediler, çok vefâsızmış, kalbler kırmış, can yakmış
Recâ, niyaz dinlememiş, her âşıka yan bakmış
Bahârın son günlerinde açılan bir zambakmış

İşte bugün buralarda ben hep onu ararım
Sarı Zambak dedikleri o çiçeği sorarım
Bir görürsem hemen alıp, kaçırmakdır kararım
Yemin etdim a kız seni hatır gütmem sorarım...

Curcuna

Beste ve
Güfte: *Hacı Arif Bey*

HÜZZAM

Tal'at eyler mi diye mek sûy-i Kâğıthâne'den
Çıkdı âh-ı intizârım bu gece dil-hâneden
Ey meh-i garrâ-i âlem münhasif eyler seni
Çıkdı âh-ı intizârım bu gece dil-hâneden.

Lûgatlar:

Tal'at: Yüz, surat, çehre
İntizâr: Bekleme, gözleme, gözlenilme
Garrâ: Parlak, güzel, gösterişli (Buradaki anlamı)
Münhasif: Sönükleşen, ışıksız kalan
Meh: Ay

Semâî Beste: *Zeki Duygulu*

NİHAVEND

Boğaz'ın incisi Rumelihisar
Kuzguncuk, Beylerbeyi, Tarabya, Hünkâr
Emirgân, Yeniköy, hele Sarıyer
Birleşen kalplere neş'eler saçar

Martılar uçuşur mavi sularda
Âşıklar buluşur bu kuytularda
Muhabbet menbaı şen Ada'larda
Birleşen kalplere neş'eler saçar.

Aksak Beste: *Avni Anıl*
Güfte: *Halil Soyuer*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Bir geceye bir ömür verilir Kanlıca'da
İstanbul'un sırrına erilir Kanlıca'da
Mehtâb oynar su ile, ışıklar gelir dile
Geçmiş sevdâlar bile dirilir Kanlıca'da.

Düyek Beste: *Rifat Bey*

HİCAZKÂR

Gitdim İstanbul'da gevher sulara
Akdı gönlüm Sarıyer'de sulara
Bir tarafdan hem bakıp dil-cûlara
Akdı gönlüm Sarıyer'de sulara.

Dil-rübâlarla müzeyyen ser-teser
Yolları mecrây-ı âb-ı zevk ü ter
Hem verir çeşm-sâr'ı çeşm'e fer
Akdı gönlüm Sarıyer'de sulara.

Aksak Beste: *İrfan Özbakır*
Güfte: *Yüksel Özbakır*

MÂHÛR

Başka bir âlem Göksu bu gece
Saz sesleriyle mestiz bu gece
Gönüller hep şen gamdan âzâde
Saz sesleriyle mestiz bu gece.

Başka bir heves coşar bu yerde
Aşk bûsesiyle doldur bir bâde
Nağmeler hep şen senden bu hande
Saz sesleriyle mestiz bu gece

Curcuna Beste ve
Güfte: *Rüştü Şardağ*

MUHAYYER

Bu yaz Bebek'de gördüm bir yüzü ay güzel
Sana da kavuşmazsam bana da vay güzel
Sülün endâm, güneş saçlar, o yeşil gözler
Bu bahçede güzelliği gel de say güzel
Sana da kavuşmazsam bana da vay güzel.

Sofyan Beste: *Münir Nureddin Selçuk*
Güfte: *Yahya Kemal Beyatlı*

NİHAVEND

İstinye Körfezi'nde bu akşam garibliği
Bir mihnetin sonunda teselli kadar iyi
Hülyâ serinleşen köyü her an morartıyor
Sessiz gelen saat başı sürdükçe artıyor
Durgunlaşıp bir ayna kadar parlayan suda
Binlerce lâle serpili yüzlerce bahçeden
Beş yüz yılın kadehleridir şimdi yükselen
Eşsiz Boğaz, şerefli hayâlin yerindedir
Senden kalan o levhada her şey yerindedir.

Müsemmen

Beste: *Şeyh Hacı Edhem Efendi*
Güfte: *Cemil Bey*

HİCAZKÂR

Lezzet-i âlemden olmak ister isen hissedâr
Makrıköy sayfiyesinde eyle imrâr-ı bahâr
Bu lâtif eyyâmı gel etme heder ey nazlı yâr
Makrıköy sayfiyesinde eyle imrâr-ı bahâr.

İmrâr: Geçirme, geçirilme
İmrâr-ı bahâr: Bahar vaktini geçirme

Sofyan

Beste: *Münir Nureddin Selçuk*
Güfte: *Yahya Kemal Beyatlı*

NİHAVEND

Kandilli yüzerken uykularda
Mehtâbı sürükledik sularda
Bir yoldu parıldayan, gümüşden
Gitdik, bahs açmadık dönüşden
Hülyâ tepeler, hayâl ağaçlar
Durgun suda dinlenen yamaçlar
Mevsim sonu öyle bir zaman ki
Gâip bir musikiydi sanki
Gitmiş, kaybolmuşuz uzakda
Rüyâ sona ermeden şafakda.

Semâî-Düyek

Beste: *Avni Anıl*
Güfte: *Sadri Alışık*

NİHAVEND

Merhaba Kızkulesi, Merhaba
Eyüpsultân, Kanlıca, Şehremini Merhaba.
Merhaba iki gözüm, İstanbul'um Merhaba.

Bir İstanbul esiyor, eski çocukluğumdan
Bak hâlâ bir sonbahar, Acıbâdem'de.
Yûşâ'dan mı okunurdu, Hırka-i Şerif'den mi
O ezanlar...

Merhaba Beylerbeyi, merhaba Sultanselim
Merhaba iki gözüm, İstanbul'um Merhaba.

Aşı boyası sokaklarında ne mevsimler eskimiş
Lâcivert Mayıslarda köprüaltları
Ve Boğaziçi'nde Şirketihayriyye
Duman duman...

Kariye Camii'nin çok eski bir görüntüsü. Zamanımızda Kariye Camii' nin etrafı açılmış, mükemmel bir duruma getirilmiştir. Şimdi turistler için çok özel bir müzedir.

Galata Köprüsü'nün epey eski bir görüntüsü. Ne araba, ne otobüs, ne tramvay, ne otomobil... Sadece insan kalabalıklığı. Köprünün ortasındaki röfüj dikkat çekiyor.

Beste: *Ünal Narçın*
Güfte: *Aşık Yener*

NİHAVEND

Duruşun andırır asil soyluyu
Hisar, Kuruçeşme, sâhil boylu mu
Arnavutköy'lü mü, Ortaköy'lü mü?
Kız sen İstanbul'un neresindensin?

Başında esen kavak yeli mi?
Gözünden akan aşkın seli mi?
Sarıyer, Tarabya, İstinye'li mi?
Kız sen İstanbul'un neresindensin?

Gülüşün sahte mi yoksa candan mı?
Bağlarbaşı'ndaki tozlu yoldan mı?
Erenköy, Kadıköy, Üsküdar'dan mı?
Kız sen İstanbul'un neresindensin?

Bilmem sözlü müsün, ya nişanlı mı?
Sevgilin yaşlı mı, delikanlı mı?
Emirgân, Bebek'li, Aşiyan'lı mı?
Kız sen İstanbul'un neresindensin?

Soyun buralı mı, başka yerden mi?
Huyun âşığına küsenlerden mi?
Yeşilyurt, Florya, Bakırköy'den mi?
Kız sen İstanbul'un neresindensin?

Merhametin bahâr yoksa kışdan mı?
Tatlı yanağından, çatık kaşdan mı?
Esentepe, Yıldız, Beşiktaş'dan mı?
Kız sen İstanbul'un neresindensin?

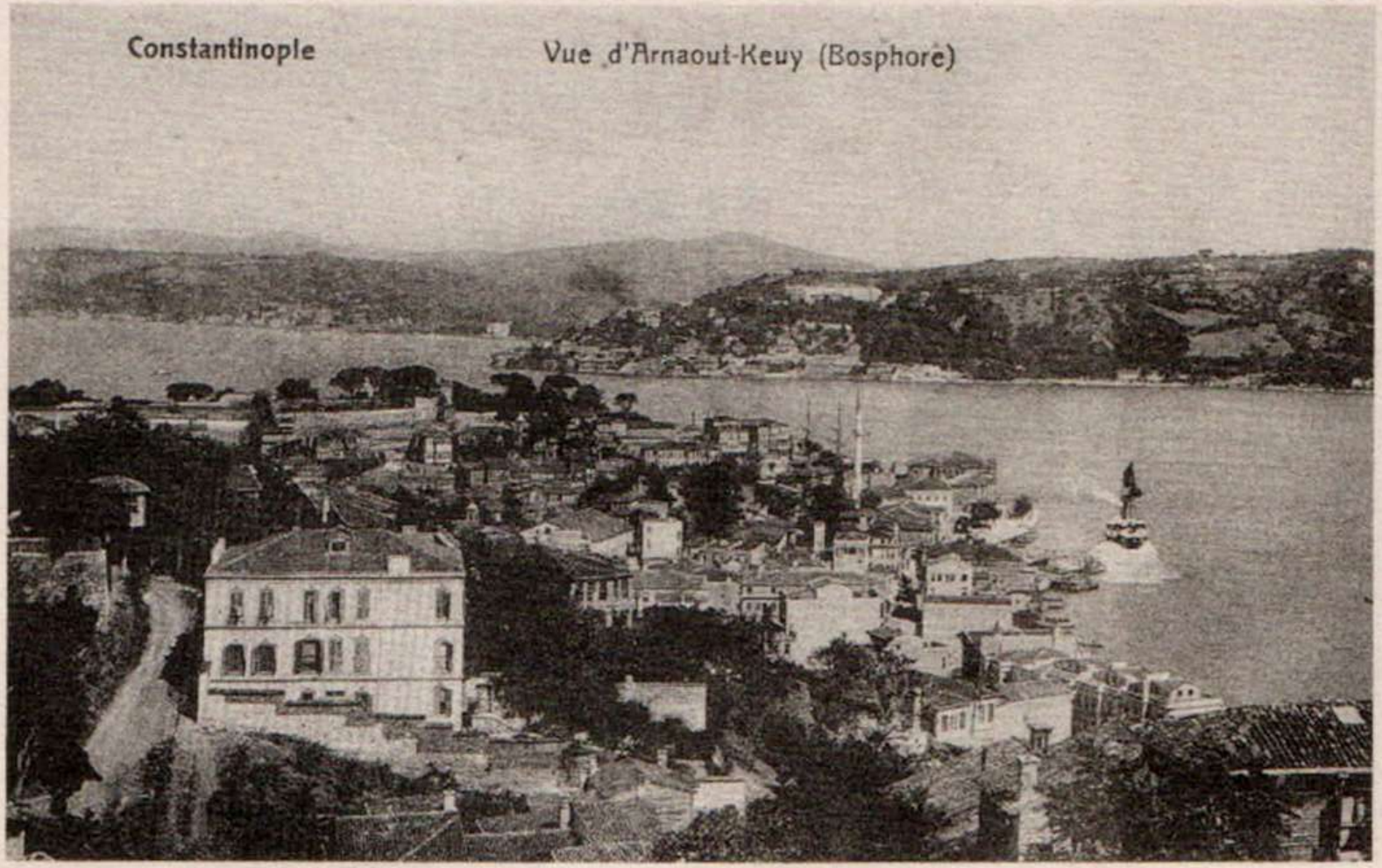

Boğaz sırtlarından Arnavutköy'ün genel görünüşü ve karşı sahilden bir bölüm. Hayâl şehir İstanbul'un eski görüntülerinden...

NİHÂVEND ŞARKI

Kız sen İstanbul'un neresindensin

Ünal NARÇIN

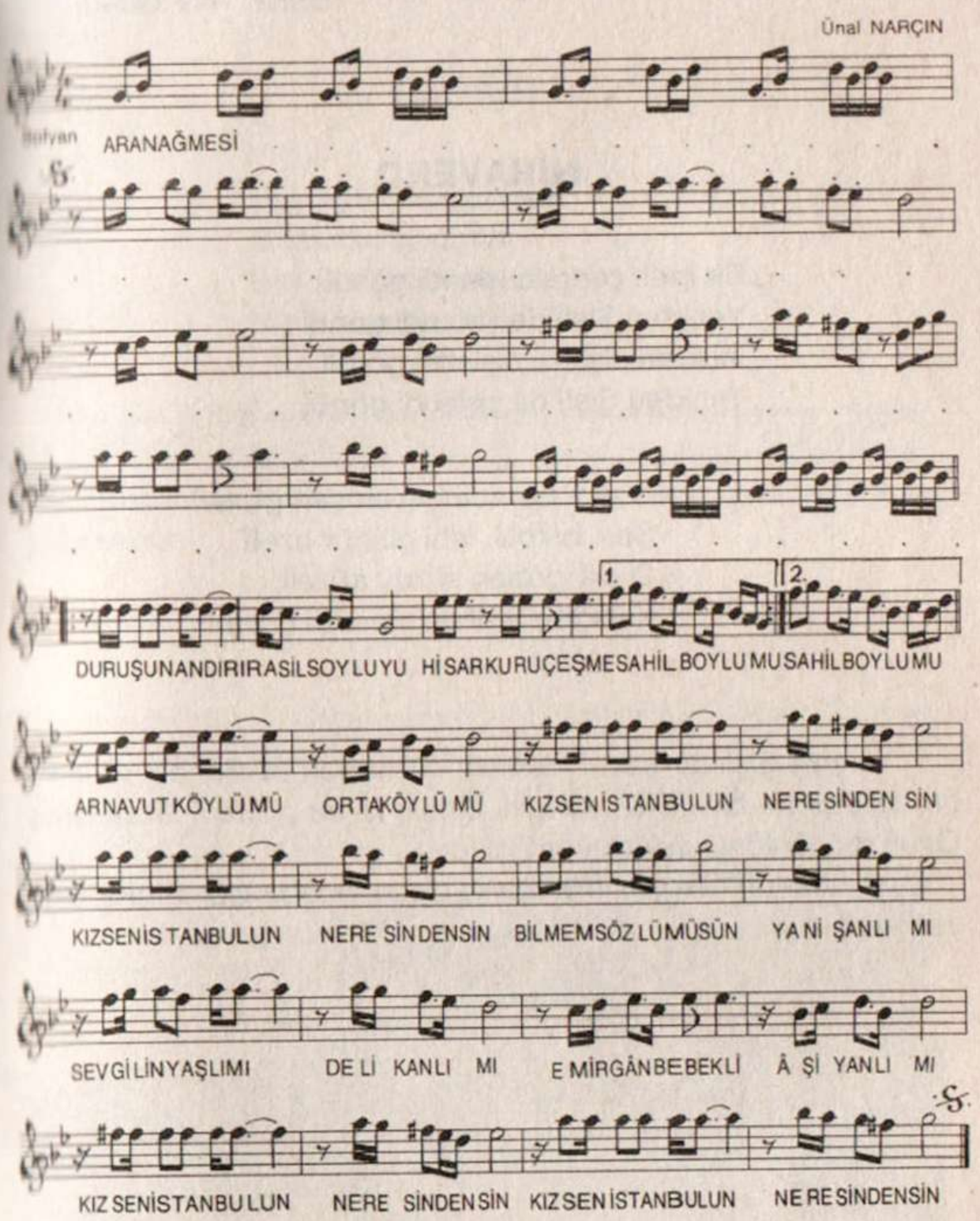

Semâî

Beste: *Ahmet Yektâ Madran*
Güfte: *Aka Gündüz*

NİHAVEND

Bir ipek çarşafa işlendi gönül
Yeniden Şişli'de şişlendi gönül
İnciden dişlere dişlendi gönül
Yeniden Şişli'de şişlendi gönül

O'dur İstanbul'un en şen güzeli
Sesi bülbül, lebi güldür ezelî
O elâ gözleri süzdü süzeli
Yeniden Şişli'de şişlendi gönül

Yanmış Şişli'de şair... derken; sözlerden etkilenen bestekârın da Şişli'de bir gönül yangını olmuş ki bu güfteyi bestelemiş; Onun da gönlünü şişlemişler Şişli'de...

İstanbul'un hangi semti olursa olsun, acaba gönlü şişlenmeyen var mı?

Sofyan Beste: *Neyzen Vefâ'lı Rıza Bey*

MÂHÛR

Beyoğlu'nda gezersin
Gözlerini süzersin
Sevdiceğim, yavrucağım
Niçin beni üzersin.

Not: Bu çok tanınmış İstanbul şarkısının ikinci mısra'ı (Kâkülünü çözersin) *şeklinde de görüldü. Ayrıca şarkının diğer kuplesinde İstanbul'la ilgili herhangi bir söz bulunmadığından buraya kaydetmedik.*

Eski Beyoğlu - Taksim'den bir görüntü. Alman Sefareti

Beyoğlu - Taksim (Ocak 1994) En yeni görüntüsü.

Düyek

Beste ve
Güfte: *Ahmet Râsim Bey*

BAYATÎARABAN

Gözümde işve-nümâdır hayâl-i bî-bedeli
Hüdâ bilir ya iki defa gördüm o güzeli
Yanıp tutuşdum o şirin edâyı görmeyeli
Acep Vefâ' da mı semti, acep acep nereli.

Ahmed Râsim Bey, eski bir Kadıköy'lüdür. Moda'da otururdu. Kurbağalıdere'nin arkasına düşen yerde Papazın Bağı denilen mesireye gider, orada arkadaşlarıyla sohbet edip, saz dinler rakısını yudumlardı.

Kurbağalıdere ile Gazhane arasında, Kapdanpaşa Mahallesi sokaklarından birinin adı (Ahmed Rasim Sokağı)'dır. Bu çok büyük yazar, şair, müzisyen ve İstanbul âşıklısı değerli üstâdımızın adı şahsiyetiyle mütenâsip bir başka yere verilemez miydi? Hem de büstü dikilerek...

MUHAYYER

İstanbul'dan Üsküdar'a yol gider,
Çavuş yol gider
Hanımlara deste deste gül gider,
Çavuş yol gider
Yandım çavuş yandım ben senin elinden
Çok salınma kasatura da fırlar belinden
İstanbul'la Üsküdar'ın arası
Çavuş arası
Yakdı beni gözlerinin karası
Çavuş karası
Yandım çavuş yandım ben senin elinden
Çok salınma kasatura da fırlar belinden
İstanbul'dan üç mum aldım yakmaya
Yakıp yakıp yâr yoluna bakmaya
Yandım çavuş yandım ben senin elinden
Çok salınma kasatura da fırlar belinden.

Önce makamiyle, sonra usûlüyle ve de nağmeleriyle mis gibi İstanbul kokan bir türkü... Bir zaptiye çavuşuna yangın Üsküdar'lı güzelin ağzından mı dökülmüş acaba bu sözler? Sonra da kimin ezgileriyle ebedîleşmiş?.. Bilemiyoruz. Fakat yıllardır dillerden düşmeyen zevkli bir İstanbul türküsü...

Üsküdar'da, Valde Camii yanında bir kahveci... Yakışıklı Çavuş, sevgilisini aşk ateşi ile yakan çavuş da belki bu kahveciden kahve içmiştir...

Semâî

Beste: *Alâeddin Şensoy*
Güfte: *A. Kerem Kurt*

NİHAVEND

Seni ilk Küçüksu'da
Bir yaz günü görmüşdüm
Birden heyecanlanarak
«Nasılsınız» demişdim.

Böylece başlamışdı
İlk heyecan o yerde
Duygulu bakışların
İzi hâlâ gönlümde

O tatlı başlangıcı
Şimdi hatırlıyorum
Çocuksu bir sevinci
Yeniden yaşıyorum.

Ağır Aksak

Beste: *Hâşim Bey*
Güfte: *Ahmed Rif'at Bey*

ISFAHAN

Geldi eyyâmı bahârın müjdeler ey nev-edâ
Eyle Sâdâbâd'ı teşrîfin ile cây-i safâ
Bülbül-âsâ eylerim âh ü figan subh u mesâ
Eyle Sâdâbâd'ı teşrîfin ile cây-i safâ.

Lûgatlar:
Cây-i safâ: Safâ yeri
Subh u mesâ: Gündüz ve gece

Düyek

Beste: *Arif Sami Toker*
Güfte: *Hikmet Şinasi Önal*

ACEMKÜRDÎ

Gerçi ben şimdi Boğaz'dan uzağım
Bir zaman böylece hasret yaşarım
Ne Bebek Körfezi, Beykoz, Sarıyer
Ne Beşiktaş, ne o zümrüt tepeler

Ne Emirgân, ne de şahâne Hisar
Ne o sevdâlı güzel Çamlıca'lar
O fecirler, o doğan ay nerede
Hangi sırtlardan uzanmakda yere

Şimdi artık nice mehtâba bedel
Bir hayâl âlemi gönlümde emel
Tek teselli Boğaz'ın rengine eş
Gözlerindir bana gurbetde güneş.

Semâî

Beste: *Arif Sami Toker*
Güfte: *Nedîm*

MÂHÛR

Bir safâ bahşedelim gel şu dil-i nâşâde
Gidelim serv-i revânım yürü Sâdâbâd'e
Üç çifte kayık iskelede âmâde
Gidelim serv-i revânım yürü Sâdâbâd'e.

Sofyan

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Aşkım Yeniköy sâhil-i deryâsını sardı
Sînemde perişan uzanan bir peri vardı
Doldurduğu peymâneye hep işve katardı
Göğsümde o âhû eriyip soldu, sarardı.

Not: Etem Ruhi Üngör,
Güfteler Antolojisi I.ci cild. sh.633'de şöyle yazıyor:
Bu güftenin bestekârı ile görüşmelerimizde (deryâsını) kelimesini (sevdâsını) olarak kullanmaktaydı.

Kanunî Sultan Süleyman tarafından ihyâ edilmiş olduğundan, bu semte *Yeniköy* adı verilmiştir.

Curcuna

Beste: *Arif Sami Toker*
Güfte: *Faruk Nâfiz Çamlıbel*

ACEMAŞÎRAN

Gam çekme güzel n'olsa bahârın sonu yazdır
Sevdâların en coşduğu yer şimdi Boğaz'dır
Tekrar ediyor söylediğim şarkıyı dağlar
Körfezde kopan kahkahalar Göksu'da çağlar.

Ağır Aksak

Beste: *Sadullah Ağa*
Güfte: *Enderûnî Vâsıf*

HİCAZKÂR

Gel seninle yarın ey serv-i revân
Olalım mahfîce Göksu'ya revân
Dide-i ağyârdan olup da nihân
Olalım mahfîce Göksu'ya revân.

Not: Dört kıt'a olan şiirin sadece yukarda yazdığımız kıt'asında İstanbul'la ilgili, (Göksu) kelimesi vardır. Diğer kıt'alarında yoktur.

S.A.

İstanbul'un fethinin 500.cü yıldönümü sebebiyle (Cumhuriyet) gazetesi tarafından yayınlanan ve Reşat Ekrem Koçu'nun yazıp-hazırladığı *TÜRK İSTANBUL* adlı mecmuada Göksu, hakkında şöyle yazılı:

«Halkı hep ehl-i zevk; garib dost adamlarıdır. Dağlarında bağları hesapsızdır. Göksu mesiresi âb-ı hayat misâli bir nehirdir ki Alemdağları'ndan cereyan edip gelir ve ekseri mahalleleri; Halıcızâde bağları ve un değirmenleridir. Bu nehir üzerinde bir tahta köprü vardır. Cümle uşşakan (bütün âşıklar) kayıklar ile bu nehirden ileri ferahfezâ (ferah arttıran) köylere varıp ağaçlar altında zevk ve sohbet ederler...»

(Bu paragraf, yukarda yazdığımız mecmuaya Evliya Çelebi Seyahatnâmesi I.ci cildinden alınmıştır.)

Bugün Göksu deresi üzerinde tahta köprü yerine taş bir köprü var. Gelin görün ki Göksu'da artık âlem-i âb eyleyen ehl-i diller, üzeri tenteli şık sandallar içinde güzel gözlü, güzel yüzlü hanımlar yok... Hepsi mazide kaldı.

Boğaziçi'nde Beykoz'dan bir köşe... Yıllar öncesinden bir görüntü. Geçmiş ola. Artık Beykoz'da sandalların safâ gezintilerine çıkacağı böyle berrak bir dereyi bulmak mümkün mü?..

Aksak

Beste ve
Güfte: *Halûk Recâî*

HÜSEYNÎ

Sen gamlı hazân akşamı geçdin mi Boğaz'dan
Elhânı terennüm gibi bahs etdi mi yazdan
Rabbim bana bir nûr-ı tesellî bu niyazdan
Anlat bana ey sevgili en hisli sesinle
Bir gizli tahayyülde kalan pek acı hâzdan.

Kemençeci Halûk Recâî... Asıl adı: Haldun Menemencioğlu. Son derece zarif, nüktedan, çok hazır cevap, kibar bir İstanbul beyefendisiydi. Öyle iyi dostumdu ki...

Ömrünün son yılları büyük bir ıstırapla geçti. İlerlemiş yaşına rağmen kendisinden bir hayli küçük bir genç kızı sevdi. Öyle sevdi, öyle sevdi ki... Bütün ömrü serab oldu... Yandı, yandı, yandı... Hiçbir şeyden zevk almaz olmuştu. Aşkı uğruna şarkılar besteledi, hatta makam icâd etti. Sonra bir gün yanan kalbi sönmeden öldü. Bir serab oldu gitti... Bu şarkı da o aşkın mahsûllerinden...

Aksak

Beste: *Lavtacı Hristo*
(Hristaki)

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Gidelim Göksu'ya bir âlem-i âb eyleyelim
Ol kadehkâr güzeli yâr olarak peyleyelim
Bize bu tâliimiz olmadı yâr n'eyleyelim
Ol kadehkâr güzeli yâr olarak peyleyelim.

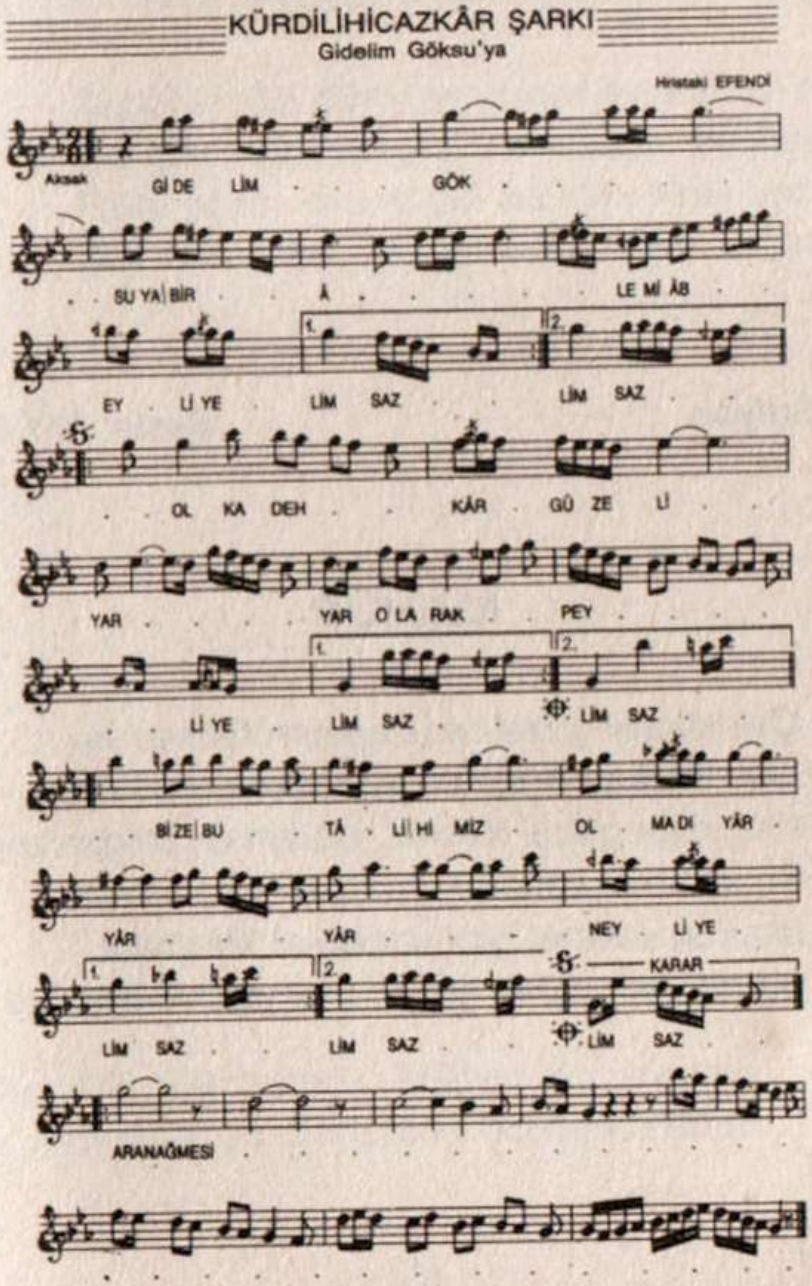

Yürek Semâî Beste: *Leylâ Saz*

HİCAZKÂR

Hasretle sîne-çâk-i garîb ü mükedderim
Göksu yolunda kaldı hazînâne gözlerim
Lütfen acep gelir mi diye ol semenberim
Göksu yolunda kaldı hazînâne gözlerim.

Nim Sofyan Beste: *Arif Sami Toker*

MÂHÛR

Çek küreği güzelim uzanalım Göksu'ya
Gün inerken dönelim süzülerek Moda'ya
Karşımda güzel Bebek, bakarken solgun aya
Su üstünde sekerek süzülelim Göksu'ya
Mavi bir cennet gibi uzanıyor Marmara
Biz de cennetden geçip uzanalım Göksu'ya

Nim Sofyan

Beste: *Prof.Dr. Selâhattin İçli*
Güfte: *Atıf Kahraman*

RAST

Çokdan beri bir kız tanırım ben Sarıyer'de
Boy-bos onda, kaş-göz onda, esmer ona derler
Hiç benzeri yok, varsa gelsin, kim? Hani nerde?
Boy-bos onda, kaş-göz onda, esmer ona derler

Derler ki: Bu dünyayı yakan aynı güneşdir
Gel gör, kor dudaklar ne ateşdir, ne ateşdir
Fallar açılır, «Bu güzel kız kim, kime eşdir?»
Boy-bos onda, kaş-göz onda, esmer ona derler.

Not: Bu şarkı 1981 yılında, Milliyet Gazetesinin «Yılın Sevilen 10 Şarkısı» yarışmasında birincilikle ödüllendirilmiştir.

RAST ŞARKI
Esmer ona derler

Selahattin İÇLİ

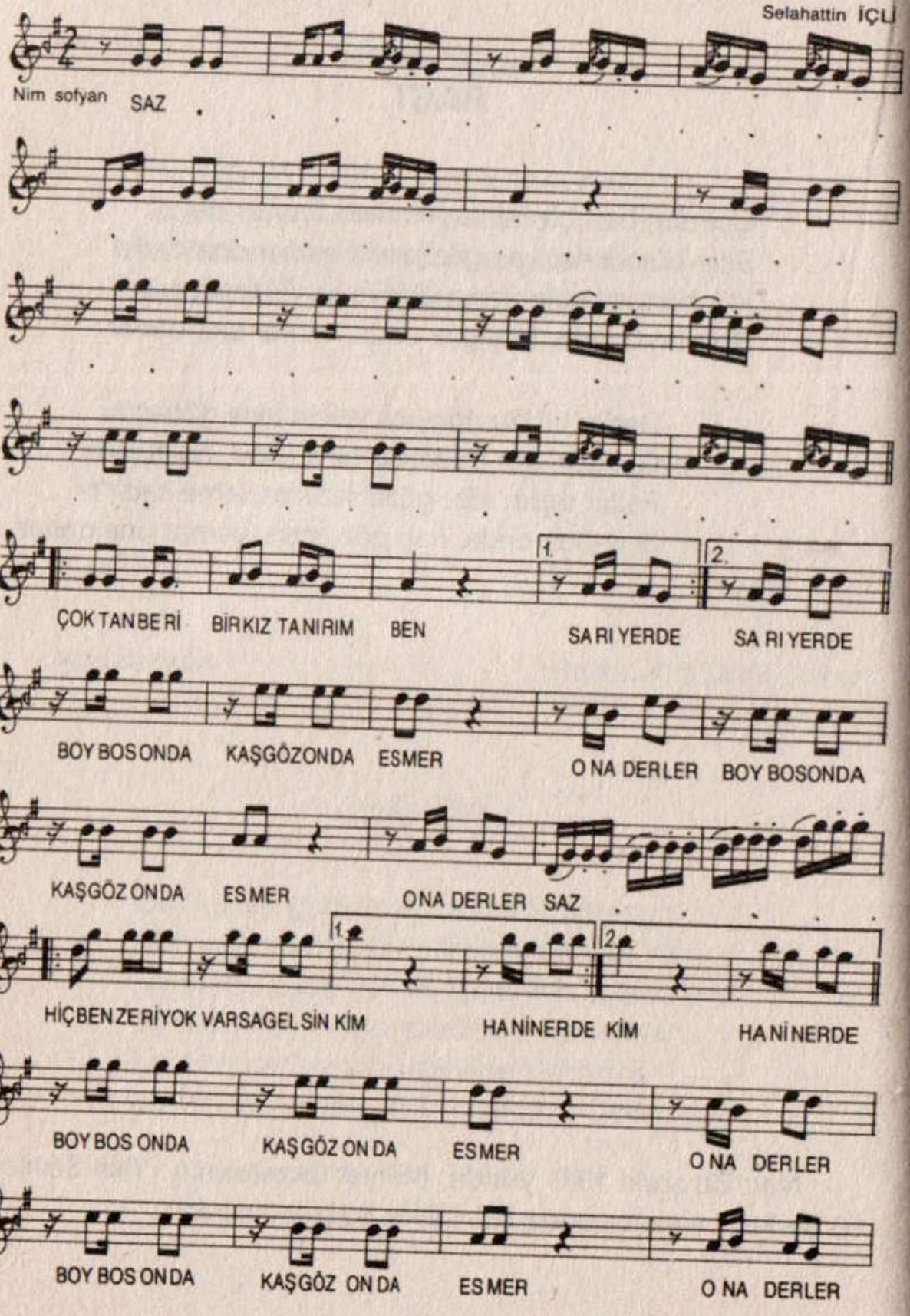

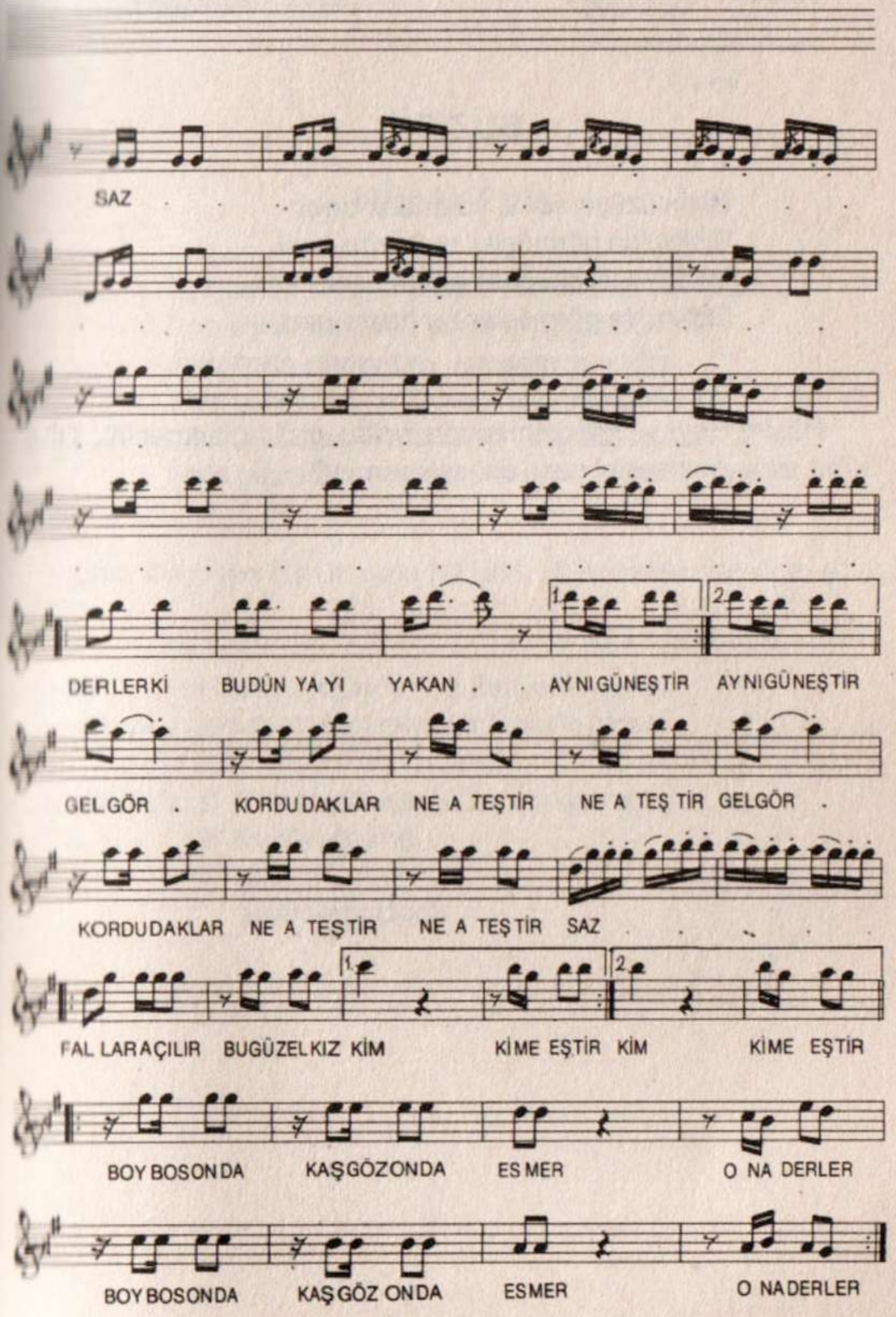
SAZ
DERLERKİ BUDÜN YA YI YAKAN . . AYNI GÜNEŞTİR AYNI GÜNEŞTİR
GELGÖR . KORDUDAKLAR NE A TEŞTİR NE A TEŞ TİR GELGÖR .
KORDUDAKLAR NE A TEŞTİR NE A TEŞTİR SAZ
FAL LARAÇILIR BUGÜZELKIZ KİM KİME EŞTİR KİM KİME EŞTİR
BOY BOSONDA KAŞGÖZONDA ES MER O NA DERLER
BOY BOSONDA KAŞ GÖZ ONDA ESMER O NADERLER

Aksak Beste: *Hâşim Bey*

SÛZİDİL

Niçin üzüyorsun a yosmam beni
Göksu'da görmüşler bu hafta seni
İnkâra kalkışma her eğlenceni
Göksu'da görmüşler bu hafta seni

Hâşim Bey, sevgilisinin kendisinden gizli eğlenmesini, Göksu'ya gidip gezmesini nasıl da kıskanmış?

Curcuna

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

NİHAVEND

Sonbahârı bir genç kızla Hisar'larda geçirdim
Ona aşkın şarabını yudum yudum içirdim
Kollarında çırpındım, kucağında eridim
Yine bu yaz Hisar'lardan hâtıralar getirdim
Hisar'lı kız, esrârlı kız, peri miydin, ne idin
Hem güzeldin, hem şirindin, söyle bana n'eydin...

Lâle Devri'nin büyük şairi NEDÎM, Hisar hakkında şöyle söyl[illegible]iyor:

Gönül ne Göksu'ya mâil, ne Sarıyer'e gider
Sipihr-i gamdan âzâd olmaya Hisar'a gider.

SİPİHR: 1) Türk Musikisinde bir makam adı.
2) Asmân-Semâ
3) Tâlih
anlamlarındadır.

NİHÂVEND ŞARKI

Hisarlı Kız

Yesârî Asım ARSOY

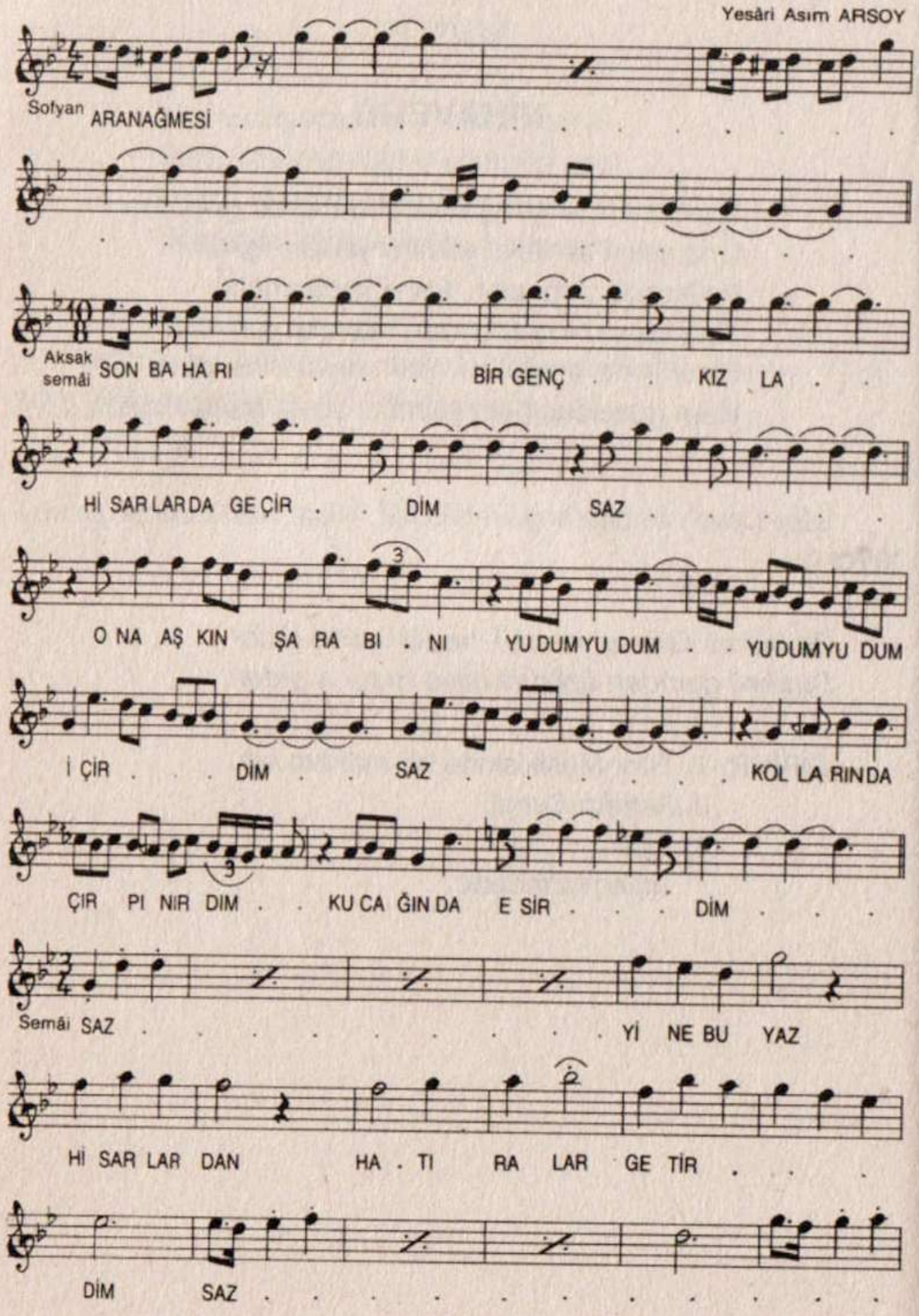

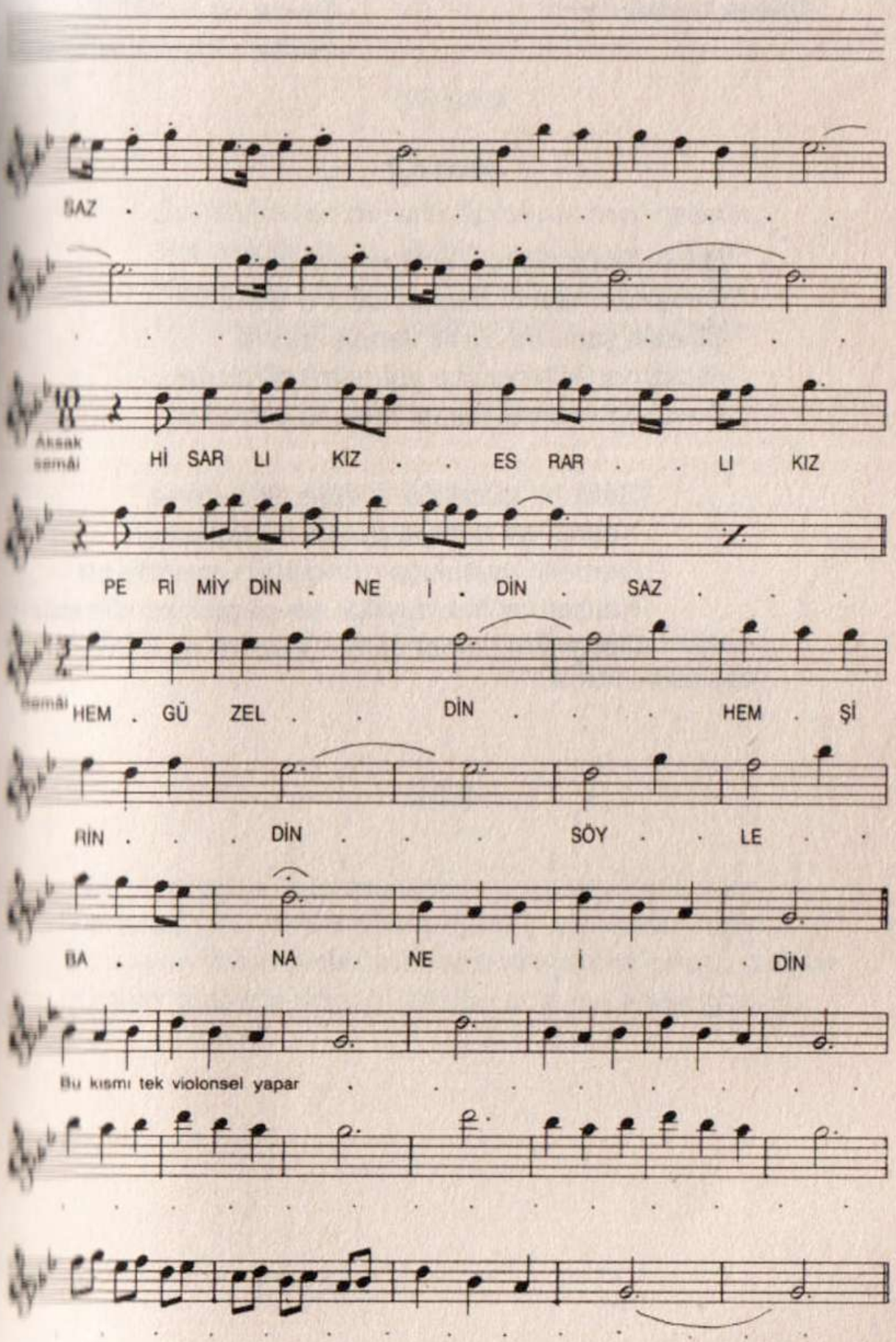
SAZ
Aksak semâi
Hİ SAR LI KIZ . . ES RAR . . LI KIZ
PE Rİ MİY DİN . NE İ . DİN . SAZ . . .
Semâi
HEM . GÜ ZEL . . DİN . . . HEM . Şİ
RİN . . . DİN . . . SÖY . . LE . .
BA . . . NA . NE . . İ . . . DİN
Bu kısmı tek violonsel yapar

Düyek-Semâî

Beste ve
Güfte: *Orhan Kızılsavaş*

HİCAZ

Bahar Boğaz içinde alırken nefesini
Devşirdim demet demet huzuru elinizden
Sevdâlı şarkılara deniz vermiş sesini
Hicâz'dan Nihâvend'e yol geldi dilinizden
Devşirdim demet demet huzuru elinizden

Bâkir bir güzelliğin içinde altta deniz
Yeşilin her tonuyla gülen bir tepedeyiz.
Dertlerin mutluluğa döndüğü üçgende biz.
Perişan bir haz duyduk ve geçdik kendimizden
Devşirdim demet demet huzûru elinizden.

Sofyan Beste: *Ahmet Çağan*

UŞŞAK

Gel Kalender'de safâyâb olalım mey çekelim
Gül açıldıkça, su akdıkça pey a pey çekelim
Hay huyunda koyup âlemi hey hey çekelim
Gül açıldıkça, su akdıkça pey a pey çekelim.

Düyek Beste ve Güfte:
Ferruh Atbaşoğlu

RAST

Marmara bana hep seni anlatır dalgalar adınla inler
Körfezde yine kanat açmış martılar aynı şarkıyı söyler
Bitmeyen yolculuklarda sonsuz sevgi taşır beyaz gemiler
Kimbilir gözlerin kadar derin bu sular ne anılar gizler.

Aksak

Beste: *Nezahat Soysev*
Güfte: *Sabahattin Ezgi*

ACEMKÜRDÎ

Hülyâlı Boğaz sırtlarının akşamı solgun
Fersûde Hisar'lar uyuyor Göksu'da yorgun
Gel rûhlarımız şiir ile sevdâ ile dolsun
Mehtâbı temaşa edelim gel de Boğaz'da

Güzel, güzel de Hisar'lar için *(fersûde)* kelimesini kullanmak bana hoş gelmedi. Meselâ: *Yaşlanmış Hisar'lar, İhtiyâr Hisar'lar, Eskimiş Hisar'lar* gibi kelimeler kullanılsaydı daha iyi olurdu gibime geliyor. Ne bileyim, Hisar'lara *(fersûdeleşmeyi)* yakıştıramıyorum. Ne kadar yıpranırlarsa yıpransınlar, Boğaz'ın her iki yakasında da bütün haşmetli (bütün görkemli) yapılarıyla gözlerimizi okşuyorlar.

Müsemmen

Beste: *Lem'i Atlı*
Güfte: *Yahya Kemal Beyatlı*

HİCAZ

Nevbahâr-ı vuslatın bassın deyû ilk ayine
Bûseden pâbûş giydirdim o nermin pâyine
Kasr-ı Sâdâbâd gülzâr-ı hümâyûn- sâyine
Eyledim mehtâbı dâ'vet hem düğün alayine.

Not: Bu şiirin 2. ve 3 kıt'alarında İstanbul için herhangi bir kelime bulunmadığından devamını yazmadım.

Aksak

Beste: *Dellalzâde İsmail Efendi*
Güfte: *Tıflî Çelebi*

MÂHÛR

Al yanına bir dil-nüvâz
Gönlünce gez, zevk et bu yaz
Başdan başa işte Boğaz
Gönlünce gez, zevk et bu yaz.

Göksu'yu atma bir yana
Küçüksu pek âlâ sana
Çubuklu'da ey dil-rübâ
Gönlünce gez, zevk et bu yaz.

Sultanıye şahânedir
Hünkâr Suyu bir tanedir
Bu demde gam canânadır
Gönlünce gez zevk et bu yaz.

Müsemmen

Beste: *Şeyh Hacı Edhem Efendi*
Güfte: *Saffet Bey*

HİCAZKÂR

Çıkmadın ey meh bu şeb mehtâba sen
Bekledim teşrîfini dört gözle ben
Kılmadın rûşen dil-i târı neden
Bekledim teşrîfini dört gözle ben

Kanlıca, Mirgûn ve Göksu ve Bebek
Sâhili geşt eyledim ben subha-dek
Doğmadan bir yerden ey mâh-ı felek
Bekledim teşrîfini dört gözle ben

Lûgatlar:
Rûşen: Aydınlık, parlak
Dil: Gönül
Târ: Karanlık
Geşt eylemek: Gezmek
Subha-dek: Sabaha kadar

Not: Bu güftenin üçüncü kuplesi de vardır ve son beyitte şair Saffet Beyin adı geçer. Ancak İstanbul'a veya semtlerinden herhangi birine dair bir söz yoktur. Bu sebeple yazmadık.

Beste: *Teoman Alpay*

NİHAVEND

Bahar geldi gül açıldı
Rûhuma neş'e saçıldı
Mavi gözlü sarışın kız
Gel gidelim Ada'ya biz
Çamlar altı bizi bekler
Bu kadar nâz etme yeter
Mavi gözlü sarışın kız
Gel gidelim Ada'ya biz

Sevdim seni sandım melek
Biraz olsun bana lûtfet
Mavi gözlü sarışın kız
Gel gidelim Ada'ya biz
Bir gül gibi açıyorsun
Niye benden kaçıyorsun
Mavi gözlü sarışın kız
Gel gidelim Ada'ya biz.

Nim Sofyan Beste: *Arif Sami Toker*

NİHAVEND

Geldi yine güzelim yaz gönül eğlensin biraz
Şen Ada'lar, mavi Boğaz sevgilim gel etme naz
Sevinçden kanatlıyım uçan martılar gibi
Gel güzelim sevişelim gönül şenlensin biraz
Şen Ada'lar, mavi Boğaz sevgilim gel etme naz

El eleyiz seninle akıp giden şu sandalda
Ada'larda Moda'larda güzelim Marmara'larda
Gece mehtâb yine dalgın uyuyor mavi sular
Gel güzelim sevişelim aşkdan güzel şey mi var
Şen Ada'lar, mavi Boğaz sevgilim gel etme naz

Aksak

Beste: *Şükrü Tunar*

HÜZZAM

Ada'nın yeşil çamları aşkımıza yer olsun
Ne çâre ayırdı felek, kalplerimiz bir olsun

İpek saçından bir tel ver bana yadigâr olsun
Ne çâre ayırdı felek, kalplerimiz bir olsun.

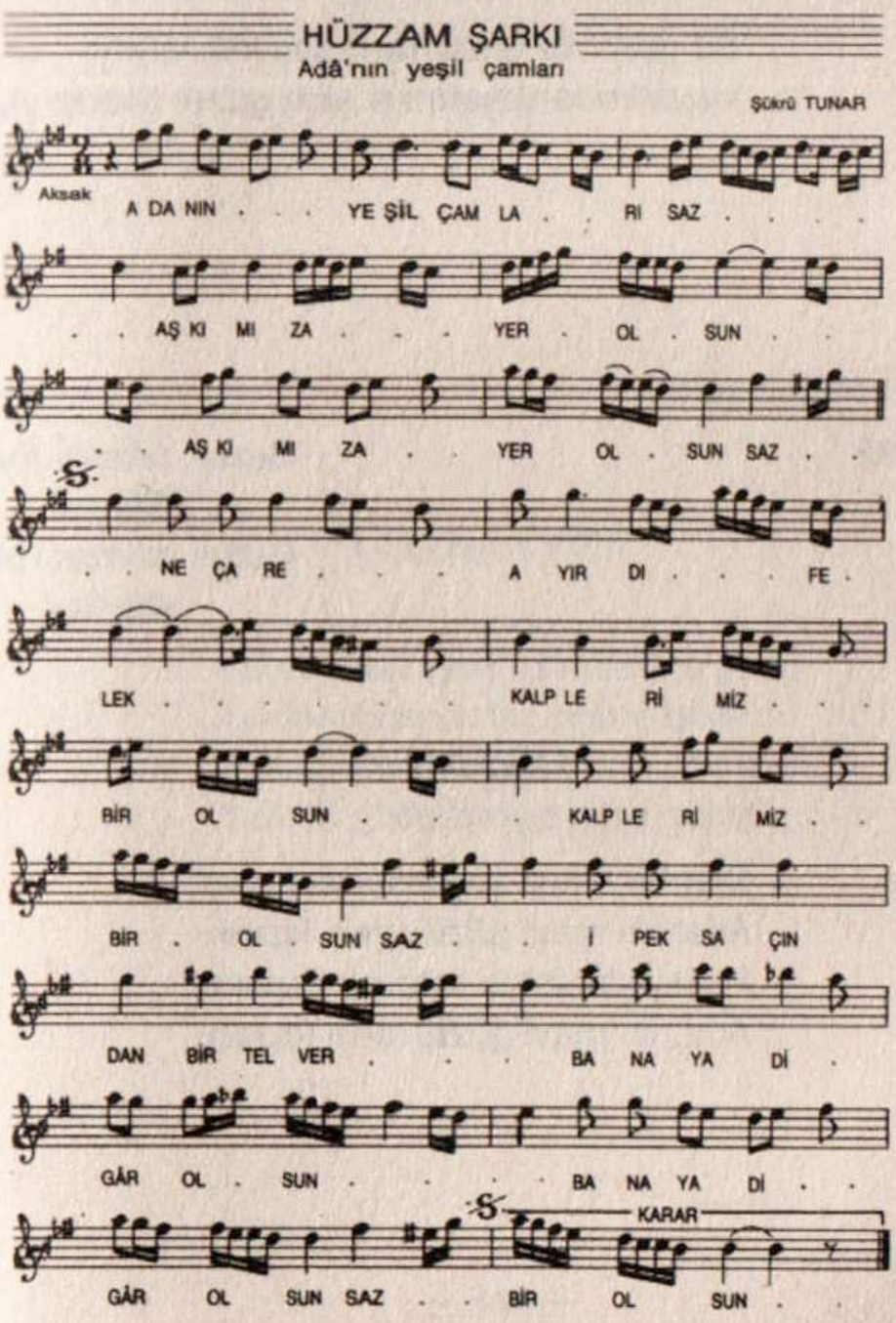

Düyek

Beste ve
Güfte: *Teoman Alpay*

NİHAVEND

Elvedâ İstanbul'um, elvedâ artık sana
Ömrümü versem bile doyamam hâtırana
Hayatı sen öğretdin, sevmeyi de sen bana
Ömrümü versem bile doyamam hâtırana

Bir gün bile unutmam sevimli Ada'yı
Hayâlimde yaşatırım şirin güzel Moda'yı.

Aksak

Beste: *Mısırlı İbrahim Efendi*
Güfte: *Ahmet Refik Altınay*

UŞŞAK

Sen bu ufkun yegâne yıldızısın
Ada'nın mavi gözlü şen kızısın
Hasta kalbimde tatlı bir sızısın
Ada'nın mavi gözlü şen kızısın.

Ağır Aksak

Beste: *Bimen Şen*
Güfte: *Mustafa Reşit Bey*

UŞŞAK

Ada'dan gitdi seninle bütün ezvâk-ı safâ
Çamları aldı gam ey nâdire-i hüsn ü bahâ
Her tarafdan geliyor bâd-ı hazânla şu sadâ
Görecek mi göz o nâdir gülü bir kerre daha

Aksak

Beste: *Şerif İçli*

MUHAYYER

Dil'de rast geldi de dildâre gönül
Ne ferahlandı bu bîçâre gönül
Dökdü sessizce heman göz yaşını
Yok mu bîçâreliğe çâre gönül.

Düyek Beste: *Artaki Candan*

HİCAZ

Adalarda gezer durur edâlı
Bilmem o da bir yâra mı sevdâlı
Ada'lının her bir hâli mâ'nâlı
Pek güzeldir ammâ biraz belâlı

Nazlı nazlı iskeleye inişi
Hele o dilberin Dil'e dönüşü
Etrafına bakıp gözler süzüşü
Aldatır herkesi bahta gülüşü.

Düyek Beste: *Şemseddin Ziya Bey*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Bilmem neden «perî» koymuş koyan onun adını
Sevdi gönlüm Ada'larda o edâlı kadını
Onu seven unutmaz hiçbir zaman yâdını
Sevdi gönlüm Ada'larda o edâlı kadını

Dil'in yeşil sularında hayâlini sezerdim
Çamlıklarda onu bulmak ümidiyle gezerdim
Endâmını görür görmez benliğimden geçerdim
Sevdi gönlüm Ada'larda o edâlı kadını.

Türk Aksağı Beste: *İsak Varon*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Çamlarda yine şen gecenin neş'esi vardı
Aşk nağmesi dilden süzülüp kalpleri sardı
Bin gizli günâh haclesidir çamlar o akşam
Aşk nağmesi dilden süzülüp kalpleri sardı.

Hacle: Gelin odası

Aksak Beste: *Sadettin Kaynak*

MUHAYYER

Ada'ya gel gidelim bir gececik bizde kal
Mehtâbda zevk edelim, bir gececik bizde kal
Çamlıklarda gezelim, plâjlarda yüzelim
Ne olursun güzelim, bir gececik bizde kal.

HİCAZ

Ada sahillerinde bekliyorum
Her zaman yollarını gözlüyorum
Seni senden güzelim istiyorum
Beni şâd et, Şâdiye başın için

Not: Aslında bir Arap şarkısı olan (Eddek el meyyüsü) güfteli şarkının melodisi üstüne bu güfte giydirilmiştir

Kimin tarafından yapıldığı bilinmiyor.

Şarkı 4 kupledir ve diğer kuplelerde İstanbul'a ait herhangi bir kelime yoktur.

Curcuna

Beste: *Yesârî Âsım Arsoy*
Güfte: *Ali Hâdi (Alâiyye'li)*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Uçsun Ada'dan gönlüme sînendeki gamlar
Yelpazelesin rûhumu şen Dil'deki şamlar
Mehtâb ile gönder bize binlerce selâmlar
Yelpazelesin rûhumu şen Dil'deki şamlar.

Düyek

Beste: *Yesârî Âsım Arsoy*

HİCAZ

Ada'lardan bir yâr gelir bizlere
Aman Allah, gözlere bak gözlere
İpek çorap varsın düşsün dizlere, Yallah...

Hoş yaratmış Allah, pek şirindir Billâh
İşve-bazdır Vallah, çapkınlardan kolla.

Ada'ların ıssız, tenha yolları
Boynumda kaldı o yârin kolları
Menekşelerden biçilmiştir şalvarı, Yallah

Hoş yaratmış Allah, pek şirindir Billâh
İşve-bazdır Vallah, çapkınlardan kolla.

HİCAZ ŞARKI

Adalar'dan bir yar gelir

Yesârî Asım ARSOY

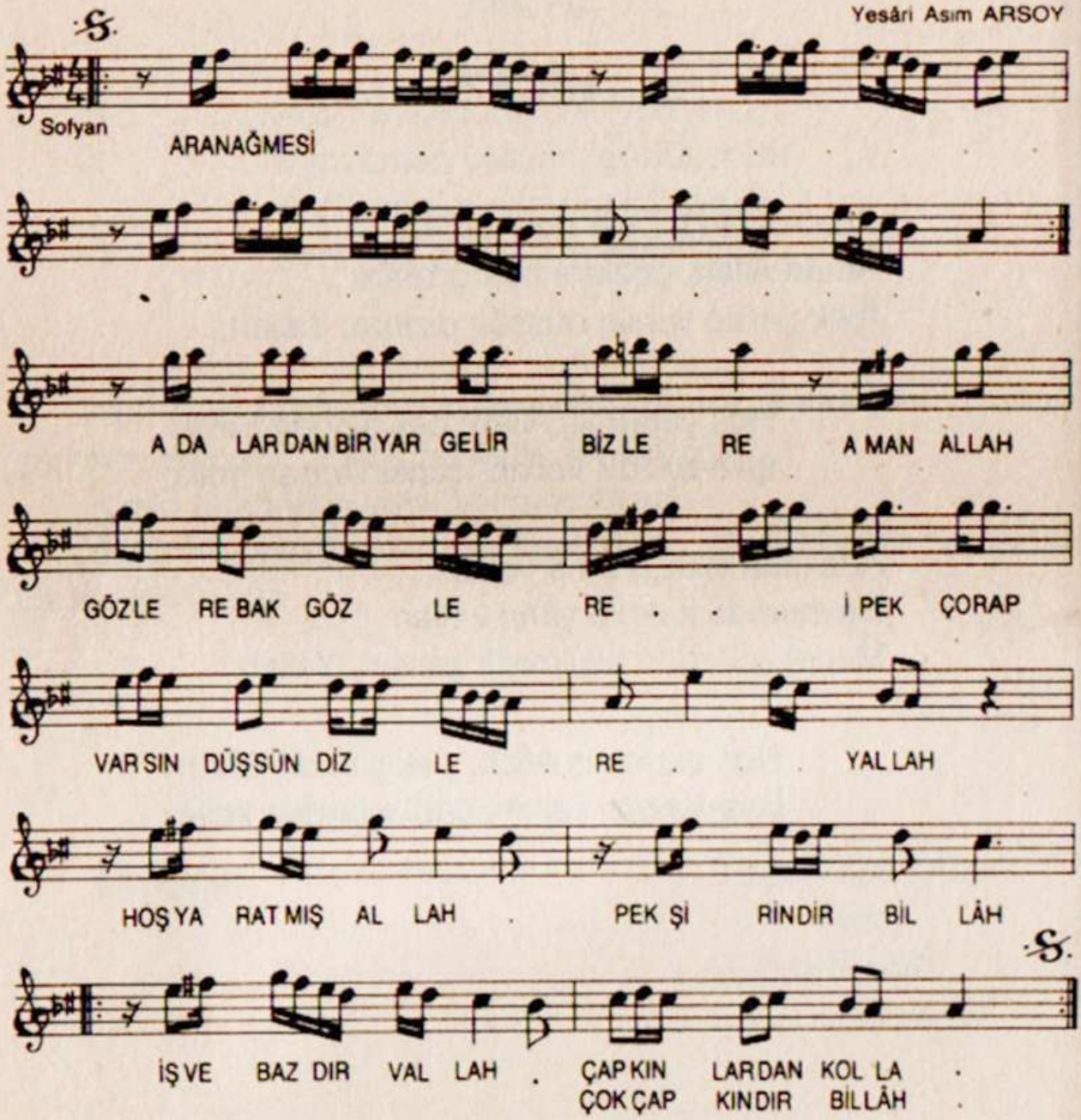

Aksak Beste: *Zeki Duygulu*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Unutdun mu sevgilim günlerce başbaşaydık
Ada çamlıklarında söyle nasıl yaşadık
Aşkımızı ebedî bir saadete bağladık
Eğlendik, neşelendik, sevgimizle yaşadık.

Sengin Semâî Beste: *Udî Ekrem Bey*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Çamlar arasında Ada'da hâtırâlar var
Mâziye tahassürle gönül hâlâ kan ağlar
Hicrân yılının darbeleri kalbimi sarsar
Mâziye tahassürle gönül hâlâ kan ağlar.

Düyek Beste ve
Güfte: *Muzaffer İlkar*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Çamlar arasından süzülürken mehtâb, n'eydi o akşam
Ada'lar
Hâlâ titriyorum o geceyi anıp, n'eydi o sesler, şarkılar
Rüzgâr, deniz, mehtâb, inliyordu âlem, n'eydi o akşam
Ada'lar
Geçdi, geçdi yıllar, gönüllerde kalan hâtıralarla şarkılar.

Curcuna Beste ve
Güfte: *Osman Nihat Akın*

NİHAVEND

Yine bu yıl Ada sensiz içime hiç sinmedi
Dil'de yalnız dolaşdım hep, göz yaşlarım dinmedi
Ben de şaşdım nasıl oldu yüreğime inmedi
Dil'de yalnız dolaşdım hep, gözyaşlarım dinmedi.

Aksak Beste: *Yesârî Âsım Arsoy*

NİHAVEND

Alsam Ada'nın dilberini çamlara gitsem
Birkaç kadehi neşe ile, zevk ile içsem
Sarsam, dolasam gonca gülü, koklasam öpsem
Birkaç kadehi neşe ile, zevk ile içsem.

MÂHÛR

Ne safâ-âver olur bak bu güzel Çamlimanı
Dem-be dem neşve-fezâdır bî-bedel Çamlimanı
Nev-be-nev sûret-i diğerle gönül hurrem olur
Dem-be dem neşve-fezâdır bî-bedel Çamlimanı.

Lûgatlar:
Safâ-âver: Safâ getiren.
Neşve-fezâ: Neş'e arttıran, sevinç arttıran.
Nev-be-nev: Yeni yeni.
Hurrem: Şen, sevinçli, güler yüzlü.

Aksak

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

SULTÂNÎYEGÂH

Biz Heybeli'de her gece mehtâba çıkardık
Sandallarımız neş'e dolar, zevke kanardık
Saz seslerinin sâhile aksetdiği demler
Etrâfı bütün şarkı gazellerle yakardık
Zevke kanardık.

Bestelendiği tarihten günümüze dek dillerden düşmeyen, hiç eskimeyen, yıpranmayan ve de şâhâne Heybeli mehtâbını anlatan bu şarkı ne zaman okunsa bizi alır götürür... Heybeli'de çamlar arasında dolaştırır, sâhile indirip, tam gurup vaktinde dem çekmeye çağırır ve sonra da o şâhâne mehtâbı seyretmeye bırakır. İnsan içinin eridiğini hisseder o mehtâbı seyrederken.

Bu şarkı bir de esprilere sebep olmuştur. Şöyle ki: Kozmonotlar uzaya çıktıkları zaman, *Oooo... O da bişey mi? Biz Heybeli'de her gece mehtâba çıkardık...* diye gülüşerek konuşulurdu.

SULTÂNİYEGÂH ŞARKI

Biz Heybeli'de her gece mehtâba çıkardık

Yesârî Asım ARSOY

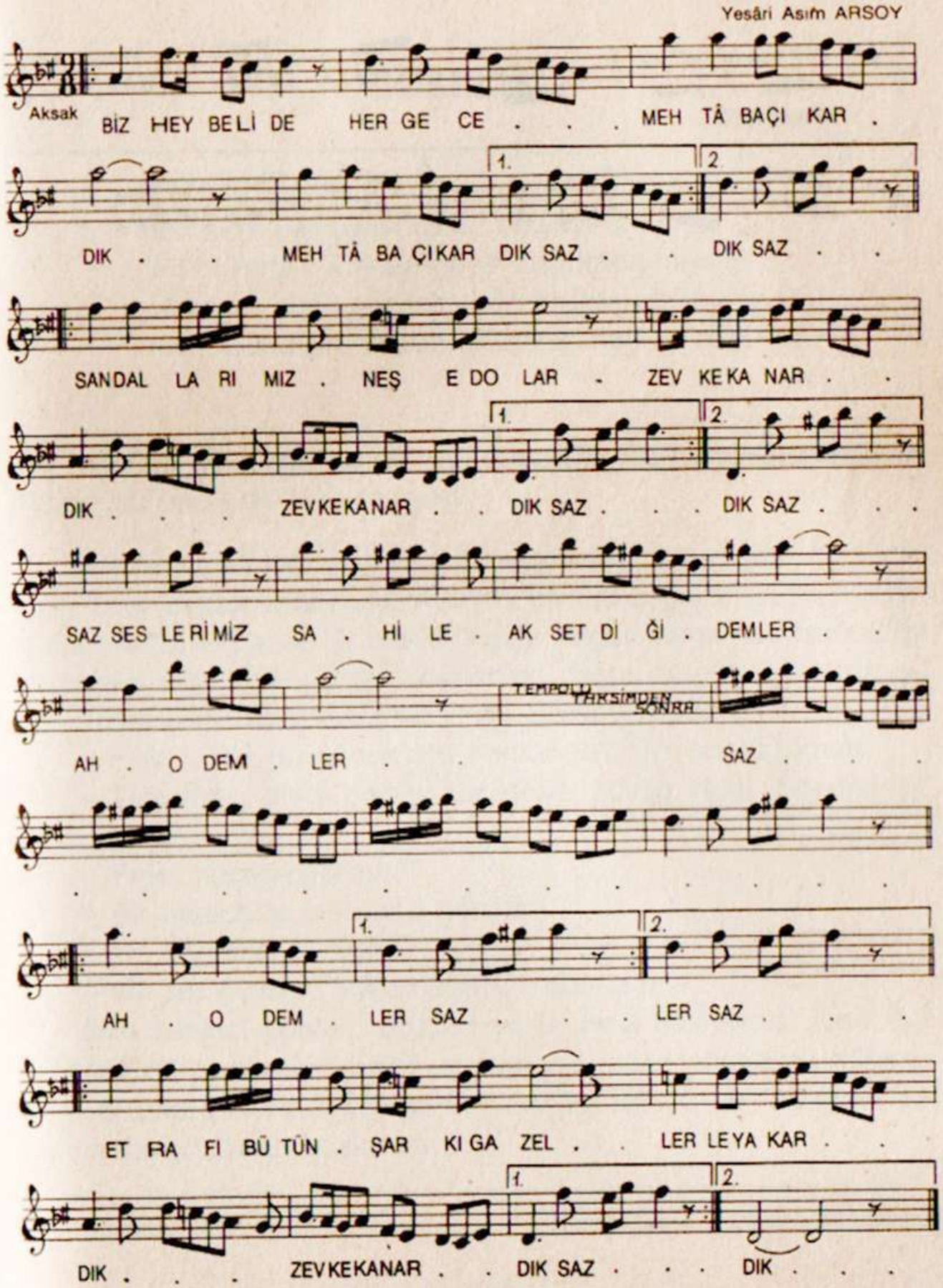

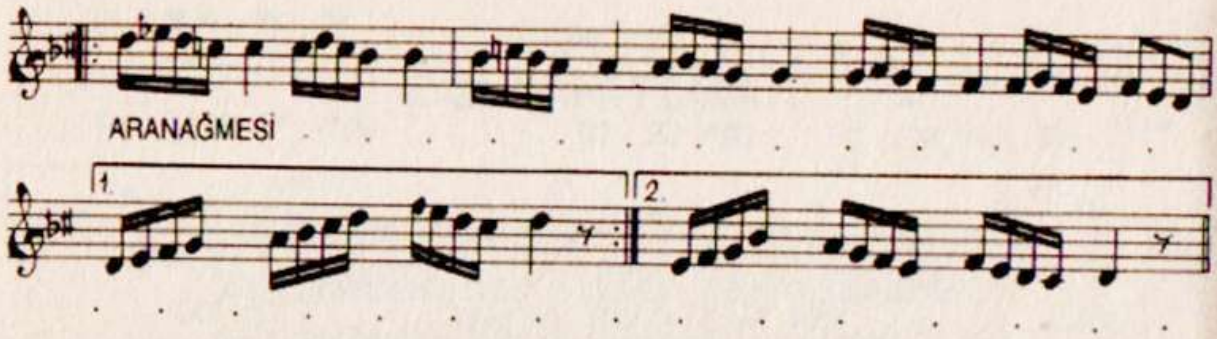
ARANAĞMESİ
1.
2.

Aksak Semâî

Beste: *Yücel Aşan*
Güfte: *Mustafa Nâfiz Irmak*

BÛSELİK

Gitdin Ada'nın her şeyi her zevki de gitdi
Bir sam yeli çamlardaki hülyâyı eritdi.
Rûhumda o yoksul gece bağrımda melâlin
Artık ne sesin var ne virân bağdaki hâlin
Son bakdığın akşam gözünün neş'esi bitdi.

Not: Bu güfte Hasan Akıncı tarafından Sabâ makamında ve Aksak usulünde de bestelenmiştir.

Şair Mustafa Nâfiz Beyi çok iyi tanırdım. Uzun yıllar dostluk ettik. Özel olarak anlatmıştı: Ada'da bir kızı çılgınlar gibi sevmiş, sonra (ne bana ne ~~de~~ bir başka kişiye) hiçbir zaman söylemediği bir sebep yüzünden kızdan ayrılmıştı. Hem de elini bile tutmadan. Uzun yıllar sonra bu aşkı konuşurken kendisine:

– Peki... Hiç gördünüz mü sonradan? diye sorduğumda:

– Gördüm diye, boğuk bir sesle cevap verdi. Sorularımı sürdürdüm:

– Peki, nerede gördün?

– Bir tesadüfle otobüste gördüm.

– Ne yaptınız o zaman?

– Ne mi yaptım? Bakamadım, bakamadım!

diye feryâd ederek, gözleri yaşlı bana bakıyordu. Çok acı çektiğini biliyordum ve hattâ üç kere de tedavi olduğunu biliyordum. Mustafa Nâfiz'in gözleri yaşlı, yüzü allak-bullak olmuştu ve benim de gözümde yaşlar vardı.

S.A.

Düyek-Semâî

Beste ve
Güfte: *Muzaffer İlkar*

NİHAVEND

Gurub bir alev gibi denizde sönerken Ada'larda
Çamlar dirilir sanki görünce mehtâbı karşılarda
Rüzgâr bu saat susar, göklerde yıldızlar bir bir parlar
Başlar şarkılar, sazlar, ötüşür martılar Ada'larda.

Aksak

Beste: *Şerif İçli*
Güfte: *Mesut Kaçaralp*

NİHAVEND

Gece sâhilden açıp sandalı enginlere biz
Uyuyan Marmara'nın koynuna girsek ikimiz
Öpüşürken iki âşık gibi mehtâbla deniz
Biz de tâ fecre kadar böyle sevişsek ikimiz.

Beste ve
Güfte: *Mediha Şen Sancakoğlu*

MÂHÛR

Asil mağrur duruşunu
Seviyorum İstanbul'um
Dünya cennetisin bunu
Biliyorum İstanbul'um

Nakarat:
İstanbul'um, İstanbul'um
Tarih dolu İstanbul'um
İstanbul'um, İstanbul'um
Cennet yolu İstanbul'um.

Kadıköy'ün, Üsküdar'ın
Kalamış'ın, Ada'ların
Efsunludur her bucağın
Seviyorum İstanbul'um

Nakarat:

Emirgân'da kır kahvesi
Tarabya'da bülbül sesi
Bir başkadır Kız Kulesi
Seviyorum İstanbul'um.

Nakarat

Türk Aksağı

Beste: *İsak Varon*
Güfte: *Münir Uras*

HÜSEYNÎ

Baygın suların göğsüne yaslandı da bitâb
Şen Marmara'nın kalbini dinler gibi mehtâb
Bin hâtıra canlandı güzel mavi denizde
Rûhum eriyip akdı ayın çizdiği izde.

Türk Aksağı

Beste: *Mustafa Sunar*

HÜZZAM

Bir şen gecenin hâtırası kaldı dilimde
Açdın yine bin yare bana tâ can evimden
Sevdâ perisi Marmara'nın nûr denizinde
Açdın yine bin yare bana tâ can evimden.

Yürük Aksak

Beste: *Teoman Alpay*
Güfte: *Hüseyin Mayadağ*

NİHAVEND

Dün Göztepe'nin neş'eli bir âlemi vardı
Şen kahkahanız bahçelerin koynunu sardı
Hicrân ne gezer Göztepe'de gam ne arardı
Şen kahkahanız bahçelerin koynunu sardı.

Aksak

Beste: *Nuri Halil Poyraz*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

İstanbul'a gel sensiz harâb işte Boğaz'da
Tad bulmuyoruz ah o güzel mehtâb ile sazda
Öksüz gibiyiz senden uzak işte bu yaz da
Tat bulmuyoruz ah o güzel mehtâb ile sazda.

Aksak

Beste: *Yusuf Yıldırım*
Güfte: *Yusuf Yıldırım*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Ada'da gördüğüm gün gönlüme neş'e saçdın
Ne bana ümit verdin ne de bırakıp kaçdın
İsterdim beşik olsun sevgiye şen kucağım
Ne bana ümit verdin ne de bırakıp kaçdın.

Elimizde çiçekler koşduk, oynadık, güldük
Şarkıların sihirli nağmesine gömüldük
Bir hayâl âleminde uçuşurken gönüller
Ne yazık, gün batmadan Ada'dan geri dördük

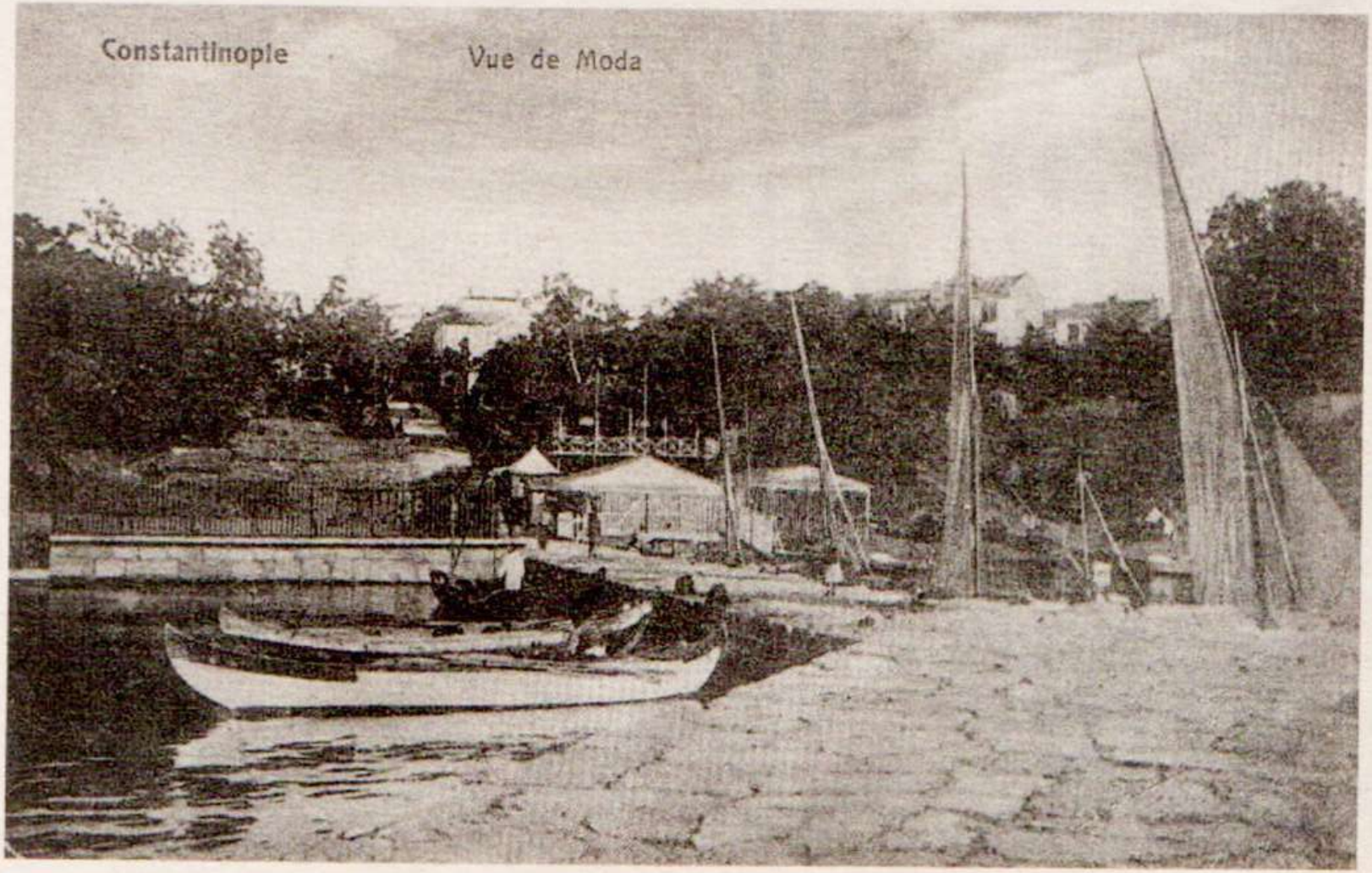

Moda Burnu. İskelenin olduğu kısım.

Beste: *Alâeddin Şensoy*
Güfte: *Alâeddin Şensoy*

NİHAVEND

İşte; Kınalı, Burgaz, Heybeli, Büyükada
İnciden kolye gibi dizilmiş Marmara'ya
Eşsiz güzelliklerle Pendik, Kartal ve Moda
Hepsi cennetden köşe gelmişler bir araya.

Dillere destân olmuş Bostancı, Suadiye,
Üsküdar, Bağlarbaşı, Kısıklı, Ümraniye,
Beylerbeyi, Kuzguncuk, oradan Kandilli'ye,
Hepsi cennetden köşe, gelmişler bir araya.

Kalamış Parkından Moda salihinin ve Moda İskelesi'nin görünüşü. (Ocak 1994)

Aksak

Beste: *Lâvtacı Hristo (Hristaki)*

SEGÂH

Sûy-i Kâğıthâne'de mecnûn misâl
Bekledim râhın efendim bî-mecâl
Anladım teşrîfine yok ihtimâl
Çağlayanlarla beraber çağladım
Tâli-i nâ-sâze küsdüm ağladım.

İstanbul'un fethinin 500.cü yılı sebebiyle Cumhuriyet gazetesinin verdiği ekte (sh.34) İtalyan yazar *Edmondo de Amicis*'in 19.cu yüzyılda İstanbul'a ait görüşleri var. İşte, *Mesirede arabalı hanımlar,* başlığı altında görüşleri:

«Bu binlerce yaşmak; gümüşî, yeşil ve sarı renkli ve işlemeli feraceler; rengârenk süslü kayıkların, muhteşem arabaların andı arası kesilmiyor... Renkler ummanına yeni renkler dökülüyorlar. Bu gölge ve yeşillik güzelliğinin ortasında şarkılar, saz sesleri, çocuk çığlıkları... Aman Allah'ım ne güzel!»

Aksak Beste: *Hakkı Bey*

KARCIĞAR

Seyre çıkmışsın bugün Kâğıthâne'yi
Eyledin mâmur dil-i virâneyi
Süz, aman süz dide-i mestâneyi
Eyledin mâmur dil-i virâneyi.

Aksak Beste: *Hacı Arif Bey*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Muntazır teşrifine hazır kayık
İnce yaşmakla bu cum'a seyre çık
Penbe mantinden ferâce pek de şık
İnce yaşmakla bu cum'a seyre çık.

Kırma lûtf et hâtır-ı mestâneyi
Süslenip tak zülfün üzre şâneyi
Eyle ihyâ semt-i Kâğıthâne'yi
İnce yaşmakla bu cum'a seyre çık.

İstanbul'da feraceli, ince tül yaşmaklı bir hanım... Belki de Kâğıthâne'de seyre çıkmaya hazırlanıyordur... Bakışlarıyla kimbilir kaç gönülde yangın çıkarmıştır.

Kâğıthâne...

Bir zamanlar Kâğıthâne meydanı yarışların, ok talimlerinin, cirit oyunlarının yapıldığı geniş bir eğlence yeriydi. Kâğıthâne deresinin iki kenarı da çınar ve kavak ağaçlarıyla süslüydü. Bu derenin etrafında padişah ve vezirlere ait 60 kadar kasr (büyük köşk) yapılmıştı. Bunların içinde de en meşhuru *Sâdabâd* kasrı idi. Kağıthâne'ye ilkbahar mevsiminde gidilirdi. Birkaç hafta devam eden eğlenceler yaz mevsiminde azalırdı. Evliya Çelebi, şöyle diyor bu konuda: ... «Havada hararet hasıl-ı çemenden taravet zâil oldu mu Kâğıthâne'de de letâfet bulunmadıktan başka bahârın cenneti yazın cehennemine döner.»

Asıl Kâğıthâne 18.ci yüzyılda, III.cü Ahmed'in ve son derece zevkli veziri İbrahim Paşa'nın zamanında *(Lâle Devri)*'nde çok şöhret bulmuş ve orada yapılan eğlenceler dillere destân olmuştu. Kâğıthâne deresinde sazlı-sözlü kayık safâları göz kamaştıracak kadar güzellikler sergiliyordu.

Eski Kâğıthâne, Nedîm'in mısra'larında yaşıyor artık... Bundan en az elli yıl evvel harâbeye dönmeye başlamıştı Kâğıthâne... Şimdilerde daha da perişan, içler acısı... Kâğıthâne deresinde kayıklar değil, artık kurbağalar bile yüzmüyorlar.

Sofyan

Beste: *Şeyh Hacı Edhem Efendi*
Güfte: *Hüsnü Efendi*

MUHAYYER

Çırpıcı, Kâğıthâne bu mevsimde ne âlâ
Bayrampaşa, Küçüksu, Fenerbahçe de ra'nâ
Her semtde güzel yer bulunur ammâ
Bayrampaşa, Küçüksu, Fenerbahçe de ra'nâ

Her şîve yetiştirmeyi etmişdir o mu'tâd
Dostuyla görüştürse eder düşmanı eb'ad
Nâ'kâmların etmek için zevk ile dilşâd
Bayrampaşa, Küçüksu, Fenerbahçe de ra'nâ

Beykoz'la Çobançeşmesi vaktinde güzeldir
Göksu, Sarıyer suları makbûl-i ezeldir
Sahra'da şeref çalgı güzel, şarkı güzeldir
Bayrampaşa, Küçüksu, Fenerbahçe'de ra'nâ

Lûgatlar:
Şîve: Nâz, edâ (buradaki anlamı)
Mû'tâd: Âdet olunmuş.
Eb'ad: (Daha-En-Pek-Çok) Uzak.
(Buradaki anlamı, düşmanı uzaklaştırmak)
Nâ'kâm: Maksadına erişememiş, -bed-baht.

Fenerbahçe Koyu'ndan bir görüntü. 1994 yılı Ocak ayı...

Yine Fenerbahçe'den bir görüntü. Meşhuur Fenerbahçe Caddesi...

DÜGÂH

Aksaray'dan geçer iken
Çevirdiler yolumu
Zaptiyeler bağladılar kolumu

Balat uğramaz, doğru Fener
On paraya nane şeker

Verin benim feracemi giyeyim
Giyeyim de Kâğıthâne'ye gideyim

Balat uğramaz, doğru Fener
On paraya nane şeker...

Türk musikisinde enteresan bir makam olan *Dügâh*'dan bestelenmiş bu türkü, buram buram İstanbul kokmakta...

Yirminci yüzyılın ikinci yarısında yaşamış ve Türk musikisi çevrelerince çok üstün bir bestekâr olarak nitelendirilmiş olan merhum Cevdet Çağla, Bağdat'ta iken bu türkünün tesiri ile meşhur Acemkürdî Saz semâîsini bestelemiş ve bu türkünün nakarat melodilerini eserinde kullanmıştır.

İSTANBUL TÜRKÜSÜ

Aksaray

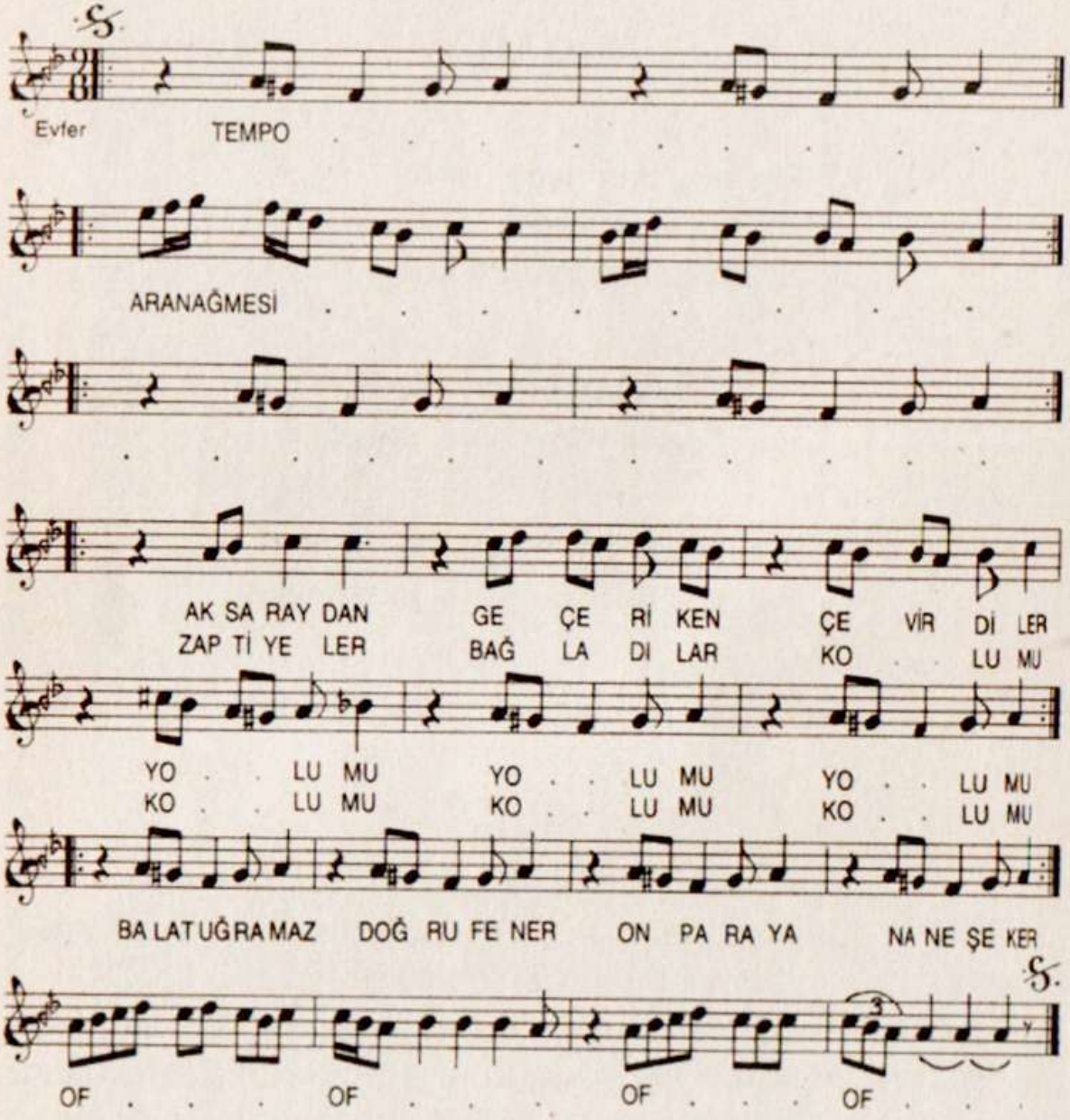

Düyek Beste: *Asdik Ağa*

HÜZZAM

Şimdi anma kûşe-i meyhâneyi
Hem de sorma gerdiş-i peymâneyi
Görmek istersen eğer cânâneyi
Seyre gel, terketme Kâğıthâne'yi.

Gerdiş: Dönüş, dönme, dolaşma.

Düyek Beste ve
Güfte: *Sultan II. Mahmut*

BÛSELİKAŞÎRÂN

Pek hâhişi var gönlümün ey serv-i bülendim
Yarın gidelim Çamlıca'ya cânım efendim
Reddetme sakın bu sözümü şâh-ı levendim
Yarın gidelim Çamlıca'ya cânım efendim

Rahat mı olur anda iken cümle ahibbâ
İster ki gönül zevk edelim biz bize tenhâ
Bir gün de Fenerbahçe'sine gitmeli ammâ
Yarın gidelim Çamlıca'ya cânım efendim.

Not: Bu güfte, Ali Selâhî Bey tarafından da Şedaraban makamında ve Sengin Semâî usûlünde bestelenmiştir.

Lûgatlar:
Hâhiş: Arzu, istek.
Ahibbâ: Ahbaplar, dostlar.

Sultan Mahmud Han, Harem'den böylesine güzel bir hanımla Çamlıca'ya gitse, gözlerden ırak halvet olsa yeridir... Ah şu hanımlar... Padişahı bile (reddetme sakın bu sözümü) diye yalvartıyorlar. Ne kudrettir bu...

Beste: *Tanburî Mustafa Çavuş*

ŞEHNÂZBÛSELİK

Küçüksu'da gördüm seni
Gözlerinden bildim seni
İnkâr etmem sevdim seni
Ne kadar cefâ edersen
Gönül ayrılmıyor senden.

İnce beli sarmayınca
Gonca gülü dermeyince
Ya sen, ya ben ölmeyince
Ne kadar cefa edersen
Gönül ayrılmıyor senden.

ŞEHNÂZ BÛSELİK ŞARKI

Küçüksu'da gördüm seni

Tanbûrî Mustafa ÇAVUŞ

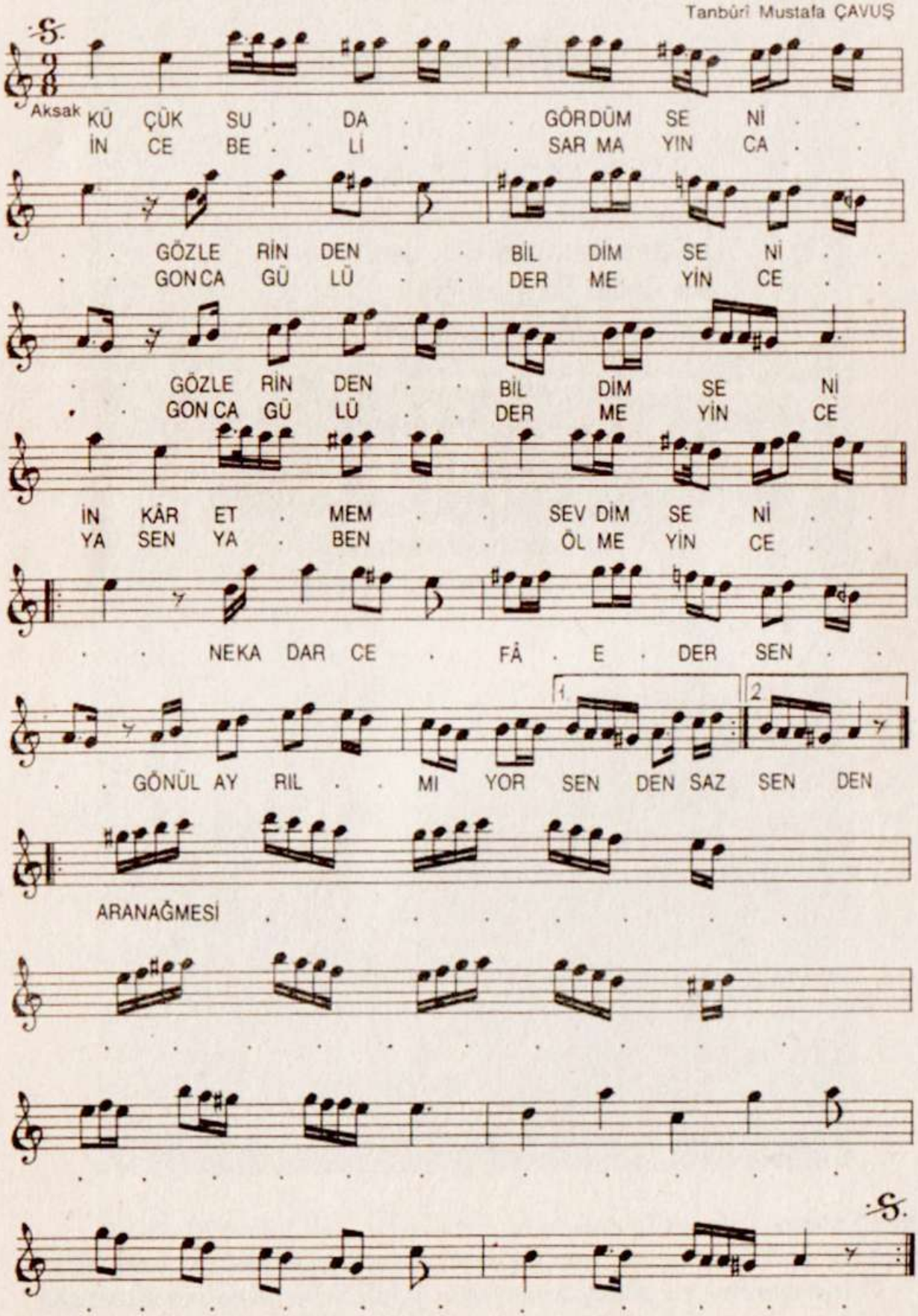

Düyek

Beste ve
Güfte: *Alâeddin Yavaşça*

HİCAZ

Kışın ayrı güzelsin, yazın ayrı güzelsin
İlkbahârın ve sonbahârın cennet gibi İstanbul
Boğaz ve Marmara'nla sen cihana bedelsin
Erenköy'ün, Çamlıca'n cennet gibi İstanbul.

Gurubun hârelenir suların arkasından
Dertliler devâ umar çeşmelerin tasından
Saf-saf olmuş tarihler girer Topkapı'sından
Vatan ufkunda parlar ziynet gibi İstanbul.

Curcuna

Beste: *Kemanî Bülbülî Sâlih*

HÜSEYNÎ

Esiyor bak ne güzel bâd-ı sabâ Çamlıca'da
Veriyor neş'e safâ Bülbülî Sâlih burada
Oluyor rûha gıda nağmeleri Çamlıca'da
Veriyor neş'e safâ Bülbülî Sâlih burada.

Not: Bu güfte Mehmet Kasabalı tarafından Hüseynî-Curcuna olarak da bestelidir.

Sofyan

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

SULTÂNÎYEGÂH

Biz Çamlıca'nın üç gülüyüz
Aşk bahçesinin bülbülüyüz
Dillerde gezer, söyleniriz
Gamsız yaşarız, eğleniriz

Yalnız gezene söz atarız
Nâz eyleyene biz çatarız
Yüz bin kokulu gül satarız
Vallahi cana can katarız.

UŞŞAK

Fındıklı bizim yolumuz
(Eşim aman aman)
Hovarda çıkdı soyumuz
O bizim eski huyumuz
(Eşim aman aman)
Sen hancı, ben yolcu çatma kaşların
Sar dola boynuma saçların
Fındıklı'dan geçersin
(Eşim aman aman)
Salına salına sigara içersin
Ne alır ne de vazgeçersin
(Eşim aman aman)
Sen hancı, ben yolcu çatma kaşların
Sar dola boynuma saçların.

UŞŞAK

Yangın olur biz yangına gideriz
Düz ovada keklik gibi sekeriz
Yokuşlarda şahin gibi uçarız

Sandık sandıklar içinde çok şanımız var
Hazret-i Mevlâ'ya yalvarmamız var

Beyoğlu'ndan kalkdık sandık selâmet
Galata'ya vardık kopdu kıyamet
Hurşit Reis, sandık sana emanet

Sandık sandıklar içinde çok şanımız var
Hazret-i Mevlâ'ya yalvarmamız var.

1868 yılında Şehremaneti ve belediye dairesi teşkilâtı kurulunca yangın söndürme görevi de sadece asker eline bırakılmayıp belediye daireleri merkezlerinde de birer tulumba ve de onu taşıyacak (daire hudutlarına göre) kullanacak hamal, ırgat, kayıkçı gibi ayak takımından ve fizik yapıları iri, aynı zamanda da bekâr elemanlardan tulumbacılar takımı oluşturuldu.

İstanbul halkı da mahalle mahalle birer yangın tulumbası yaptırarak mahalle sandıkları ve tulumbacı takımları kurdular. Tulumbacı takımlarında her sınıftan tulumbacı bulunuyordu. Arabacı, kahveci, kalem efendileri, orta okullu (rüşdiyye), liseli (idadî) ve yüksek okullu (âli okul) kişiler ve de paşazâdeler bile tulumbacılık ediyorlardı.

Bir don, bir fanilâ, yalınayak, başıkabak, mahallesinin sandık kolu altına girip ateşe koşanlar pek çok oldu...

(Reşat Ekrem Koçu'dan naklen)

1994 yılı Ocak ayı başlarında Karaköy meydanı.

Sengin Semâî

Beste: *İsak Varon*
Güfte: *M. Reşit*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Bir yaz gecesi Çamlıca'da yâr ile kaldım
Bir hâle gibi mâhımı âguşuma aldım
Çözdüm saçını kendimi âteşlere saldım
Leblerle açıp gonca femi âteşlere yandım.

Çamlıca tepesi eteklerinde çok zarif ve zevkli, eski bir Türk evi. O cumbanın, o kafeslerin ağzı dili olsa da bir anlatsalar neler neler gördüler, neler neler duydular...

Aksak

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

HİCAZ

Sazlar çalınır Çamlıca'nın bahçelerinde
Bülbül sesi var şarkıların nağmelerinde
Bir tâze emel var şu kızın handelerinde
Bülbül sesi var şarkıların nağmelerinde.

Sengin Semâî

Beste: *Yorgo Bacanos*

HÜSEYNÎ

Bir yaz gecesi Çamlıca mehtâbına geldin
Billâh o gece sen iki mehtâba bedeldin
Ay'dan da, güneş'den de, mehtâb'dan da güzeldin
Billâh o gece sen iki mehtâba bedeldin.

Not: Bu güfte Rakım Elkutlu tarafından:
Rast-Curcuna,
Cevdet Çağla tarafından:
Kürdîlihicazkâr-Curcuna olarak bestelenmiştir.

Aksak Beste: *Faiz Kapancı*

NİHAVEND

Gel güzelim Çamlıca'ya bu gece
Gün doğmadan a canım görüşelim gizlice
Bülbüllerin efganını dinleyelim yan yana
Kumru gibi a canım sevişelim can cana

Çamlıca aşk yuvasıdır, yuvası
Zümrüt gibi a canım yemyeşildir ovası
Gel geçmeden bu çağımız eğlenelim yan yana
Kumru gibi a canım sevişelim can cana.

Faiz Kapancı'nın bu şarkıyı bestelediği senelerde Çamlıca, bütün güzelliği ve bâkirliğiyle bir tabiat şâheseri olarak yaşamaktaydı. Sonraları, güzelleştirelim dediler... Daha daha sonra da tepesine yüzlerce anten direği diktiler. Bağrından yaraladılar Çamlıca'yı. Yine de hâlâ güzel ve gerçekten de aşk yuvası. Çamlıca'dan Boğaz'ı seyretmek cana can katar.

NİHÂVEND ŞARKI

Gel güzelim Çamlıca'ya

Faiz KAPANCI

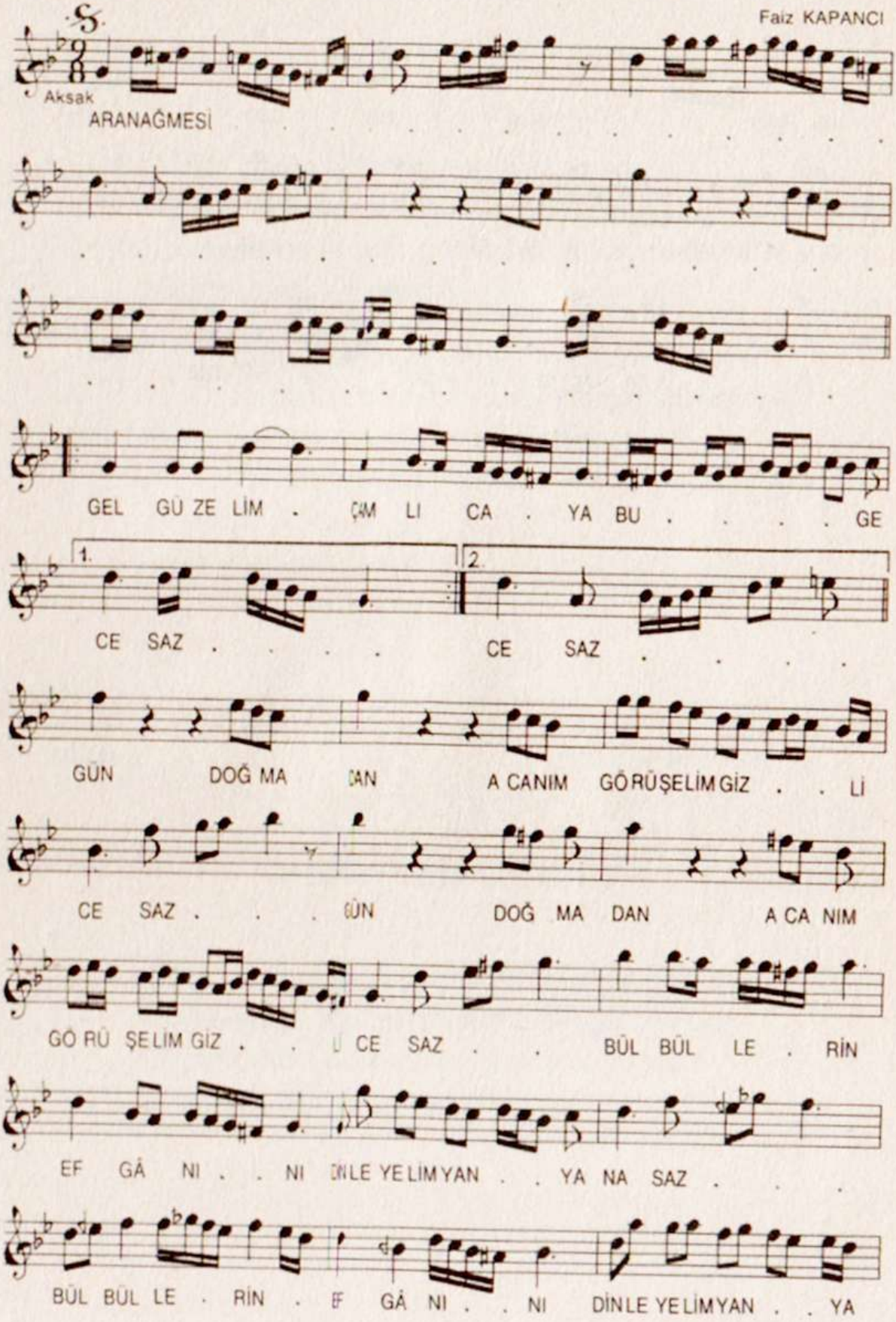

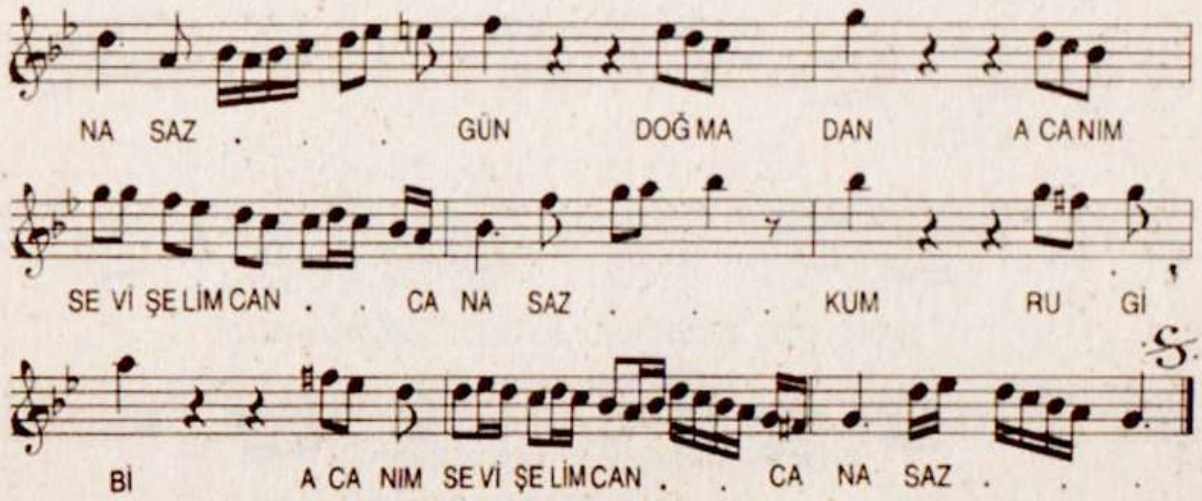
NA SAZ . . . GÜN DOĞ MA DAN A CA NIM
SE Vİ ŞE LİM CAN . . CA NA SAZ . . . KUM RU Gİ
Bİ A CA NIM SE Vİ ŞE LİM CAN . . CA NA SAZ . . .

Curcuna

Beste: *Yücel Aşan*
Güfte: *Mustafa Nafiz Irmak*

NİHAVEND

Fecrin bütün esrârı parıldarken açıkda
Bir devri yaşat, Kanlıca mehtâbına çık da
Körfezde ne ses var, ne de bir çıt kayalıkda
Mâziye bürün, Kanlıca mehtâbına çık da.

Dalgın suyun aksindeki endâmını seyret
Karşında solan bir günün akşamını seyret
Âşıkların koyda serencâmını seyret
Her devri yaşat Kanlıca mehtâbına çık da

Aksak

Beste: *Ferit Tan*

MUHAYYERKÜRDÎ

Görünür Çamlıca'dan şen güneşin ilk doğuşu
Doğuversen a güzel gönlüme bir gün ne olur
Çırpınır mâvi deniz vuslatı bekler o zaman
O zaman aşkına kurban olabilsem ne olur.

Sofyan

Beste: *Burhaneddin Deran*
Güfte: *Burhaneddin Deran*

MUHAYYER

Emirgân'ın gülleri
Şakraşır bülbülleri
Sevimlidir her yeri
Çeker hep gönülleri
Ah Emirgân Emirgân
Sana gönüller hayrân

Emirgân seyrân olur
Görenler hayrân olur
Bu diyârın âlemi
Dillere destân olur
Ah Emirgân Emirgân
Sana gönüller hayrân.

NİHAVEND

Çamlıca yolunda
Âşıkı kolunda
İşleri yolunda
O benim sağımda
Ben onun solunda
Çamlıca yolunda

Çamlıca bağları
Yem-yeşil dağları
İlkbahar çağları
Cennetden haberdir
Emsâlsiz bir yerdir
Çamlıca bağları

Çamlıca suyunda
Sevdânın koyunda
Sıcak yaz ayında
Çamlardan yelpaze
Hayat var tap-taze
Çamlıca suyunda

Çamlıca güzeldir
Sevdiğim dilberdir
Sözleri sitemdir
Gönlüme girendir
Hüznümü silendir
Çamlıca güzeldir.

NİHÂVEND ŞARKI

Çamlıca yolunda

Nûri Halil POYRAZ

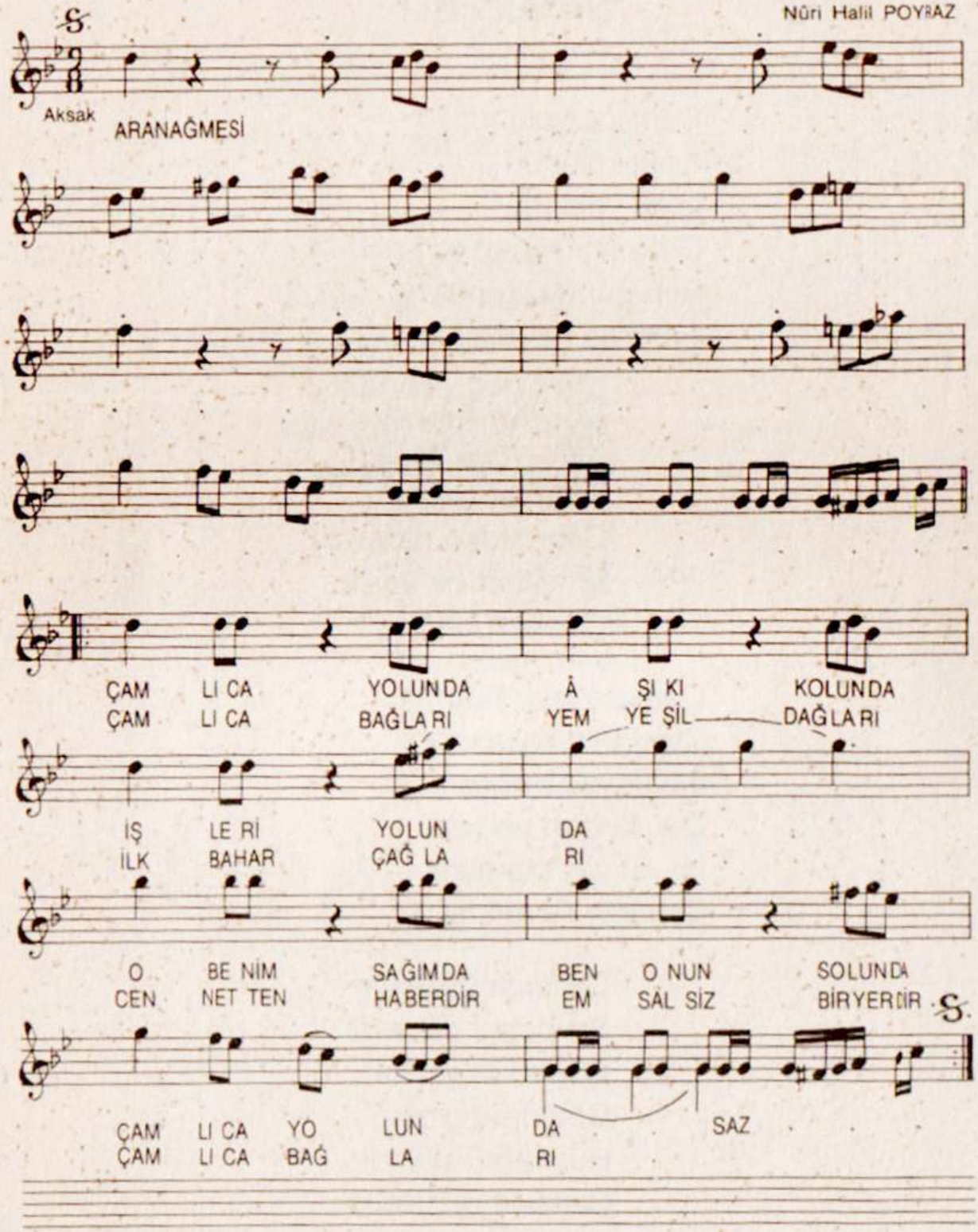

NİHAVEND

Beğendim biçimini
Her yanın mini mini
Dudaklarım ismini
Anıyor (ah) Kadıköy'lü.

Saçın bir deste ipek
Kendin güzel bir bebek
Seni gören bir melek
Sanıyor (ah) Kadıköy'lü.

Usandım bu huyundan
Hoşlanırsın oyundan
Seni herkes boyundan
Tanıyor (ah) Kadıköy'lü.

Yapma bu kadar şaka
Beni bastırdı faka
Yüreğim her dakika
Yanıyor (ah) Kadıköy'lü.

Aksak

Beste: *Münir Nureddin Selçuk*
Güfte: *Behçet Kemal Çağlar*

NİHAVEND

Yok başka yerin lûtfu ne yazdan, ne de kışdan
Bir tatlı huzur almaya geldik Kalamış'dan
Yok zerre tesellî ne gülüşden, ne bakışdan
Bir tatlı huzur almaya geldik Kalamış'dan.

İstanbul'u sevmezse gönül aşkı ne anlar
Düşsün suya yer-yer erisin eski zamanlar
Sarsın bizi akşamda şarap rengi dumanlar
Bir tatlı huzur almaya geldik Kalamış'dan.

Semâî

Beste: *Nihat Adlim*
Güfte: *Siyami Özel*

SEGÂH

Gurubun rengi soldu bu akşam Üsküdar'da
Hatırladıkça seni en güzel şarkılarda
Hayat bir rüya oldu, gönlüm sevginle doldu
Hatırladıkça seni en güzel şarkılarda

Sen Üsküdar'ın sarı saçlı en güzel kızı
Sen ufkumda yükselen gecemin şen yıldızı
Her sonbahar içimde büyür bir derin sızı
Hatırladıkça seni en güzel şarkılarda...

Curcuna

Beste: *Avni Anıl*
Güfte: *Turhan Oğuzbaş*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

Bu akşam bütün meyhânelerini dolaşdım İstanbul'un
Seni aradım kadehlerdeki dudak izlerinde
Canım doya doya serhoş olmak istiyordu
Seni aradım kadehlerdeki dudak izlerinde.

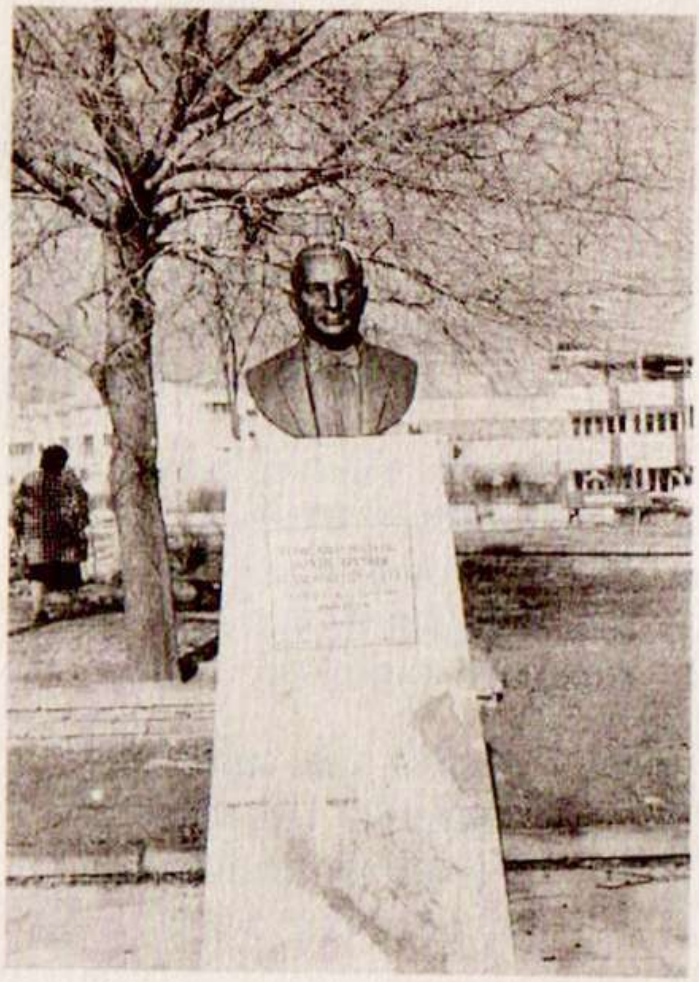

Türk musikisinin *(solist)* olarak en büyük ismi, aynı zamanda değerli bir bestekâr olan Münir Nureddin Selçuk, dillerden, gönüllerden bir an olsun ayrılmıyor... Şimdi Kalamış'da kendi adını taşıyan caddenin ortasında bulunan parkdaki büstü sessizce şarkısını okuyor: *Bir tatlı huzur almaya geldik Kalamış'*dan...

Aksak Beste: *Bimen Şen*

SÛZİDİL

Oya olsam o ipekden tülüne
Baygınım bir Kadıköy bülbülüne
Benziyor salkıma konmuş sülüne
Baygınım bir Kadıköy bülbülüne

Düyek Beste: *Rüştü Şardağ*
Güfte: *Mustafa Sevilen*

RAST

Kuşdili'nde bir gece
Ay denize inince
Yalnız benim ol diye
Ağlamışdım gizlice.

Sevdâ dolu sabahlar
Nergisler, ıtırşahlar
Ne çabuk unutuldu
O yeminler, o âhlar

Kayan yıldızlar bile
Aşkı getirdi dile
Öldü zavallı bülbül
Gecenin hasretiyle.

MUHAYYERKÜRDÎ

Aman güzel Maçka'lı
Yürüyüşü cakalı
Aklım başımda değil
Bana bakdın bakalı

Kadıköy'ün dilberi
Senden dönmem hiç geri
Seni gördüm göreli
Oldum ben bir serseri.

Yandım Suadiye'li
Plâjda oldum deli
Hayâlimden gitmiyor
Vücudunun modeli.

Her yerde bir kız buldum
Hepsine de tutuldum
Hangisini alayım
Deli divâne oldum.

Düyek Beste: *Hasan Güler (Dramalı)*

RAST

Bir Ada'lı, bir Moda'lı bir Kadıköy'lü kız
Üçünü görünce sandım kuyruklu yıldız
Ada'lı sevimli kız, Moda'lı parlak yıldız
Her ikisi de güzel, lâkin Kadıköy'lü kız...

Ada'lının gözü siyah, Moda'lı ise elâ
İkisi de yakdı beni, başa gelen belâ
Ada'lı sevimli kız, Moda'lı kuyruklu yıldız
Her ikisi de güzel, lâkin Kadıköy'lü kız...

Şarkının bestekârı Dramalı Hasan, Ada'lıya da Moda'lıya da sevdâlanıyor amma... Kadıköy'lü kızdan bir türlü vazgeçemiyor. Bir zamanlar İstanbul'un en gözde yerlerinden olan Kadıköy ne kadar güzelse, kadınları, kızları da o kadar güzeldiler. Bir hayli erkeğin gönlü yandı tutuştu Kadıköy'lü kızlara.

Düyek

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

HİCAZ

Geçen hafta Kızıltoprak yolunda
Seni gördüm bir kız vardı kolunda
Konuşarak yürüyordun solunda
Uzun etme yine işin yolunda
Esmer yüzlü, elâ gözlü, ince belli,
Tatlı dilli vay, vay...

Not: Bu şarkı daha sonra bir erkek - bir kadın tarafından düet olarak okunur, öyle devam eder.

Bir çapkınlığın hikâyesi. Yine Kadıköy'ün güzel bir semtinde geçiyor: Kızıltoprak'da...

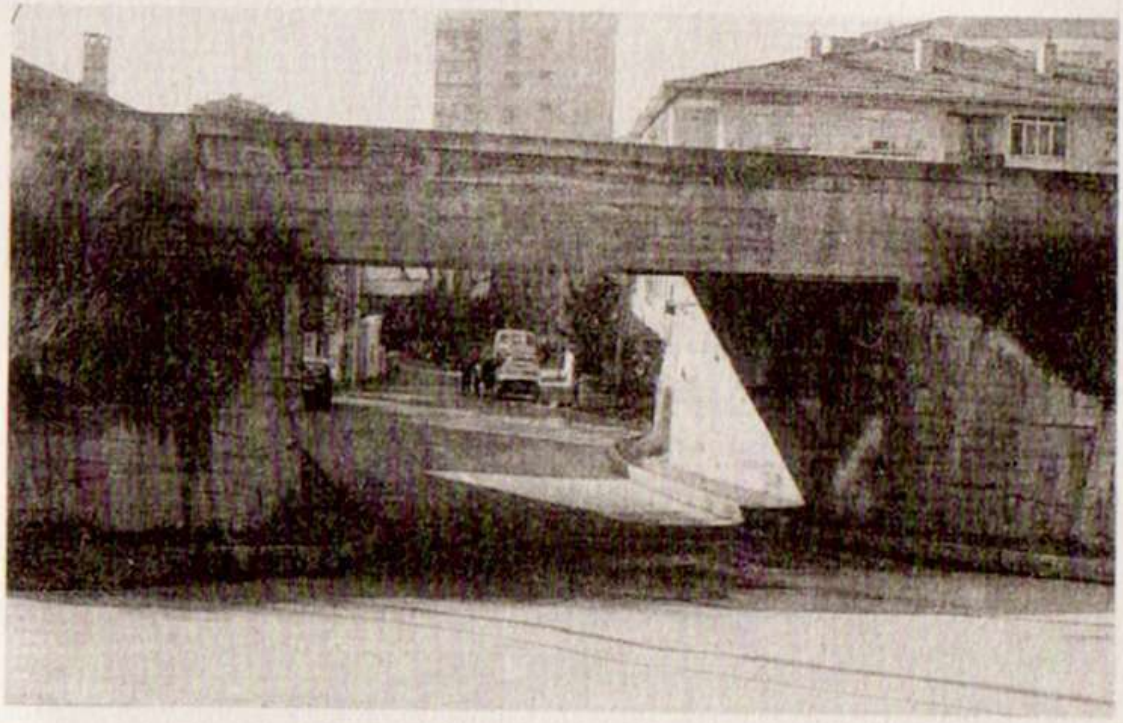

İşte Kızıltoprak'tan bir görüntü... Bir tren köprüsü ve kıvrıla kıvrıla giden asfalt... Kimbilir kaç âşık geçti bu yoldan...

Kadıköy...

Gençliğimin en güzel yıllarını yaşadığım, İstanbul'un en şâhâne yerlerinden Kadıköy...

Moda mı, Kalamış mı, Fenerbahçe mi, Caddebostan, Suadiye, Bostancı mı?.. Hangi semtini anlatmalı?

Bir rüya beldesiydi Kadıköy...

Afif Yesârî Bey, *(İstanbul Hâtırâsı)* adlı eserinde Kadıköy için şöyle yazıyor:

«Çocukluğumdaki Kadıköy, masal gibiydi tüm anlamıyla... Küçükmodalı, atlıkarıncalı bayram yerleriyle, allı morlu, cicili bicili bir Kadıköy... Eski, kocaman, saçakları işlemeli ahşap evlerin, yazları açık pencerelerinden dışarı piyano sesleri taşar, bahçelerinin parmaklıklarından hanımelleri sarkar, hava, ıhlamur, leylâk kokularıyla dolardı. Keşke anımsamasam!..»

Kadıköy'ün Kuşdili semtinde ve Kuşdili çayırı başında, sinema, tiyatro olarak kullanılan bir bina vardı. Bir ara da *(Hamdi Beyin Gazinosu)* diye tanınan bu yerde Civan, Andon, Hristaki kardeşlerin fasıl takımı çalardı. Hâfız Burhan da o son derece gür sesiyle burada konserler vermişti. Sonraları bu yeri tramvay deposu, daha sonraları da tramvay müzesi yaptılar!.. Kuşdili çayırında eğlenceler, bisiklet gezmeleri, cambazlar bitmek tükenmek bilmezdi. Kuşdili şimdi de eğlenceli; amma... pazar yeri olarak...

Fenerbahçe'de meşhûr Belvü gazinosundan Münir Nureddin Selçuk'un sesi dalga dalga yayılır, Kalamış sahillerini yalar, Moda koyunda yankılanırdı.

Bir zamanlardı...

Kadıköy-Kalamış'da Münir Nureddin Selçuk Caddesi devamındaki parkda Münir Beyin büstü önünde Sadun Aksüt.

Aksak

Beste: *Refik Fersan*
Güfte: *Refik Ahmet Sevengil*

HİCAZ

Gel bu yaz şöyle Fenerbahçe'de birkaç gün kal
Ağaç altında uzan, kendini hülyâlara sal
Gece mehtâba sarıl, gökdeki yıldızlara dal
Bekliyor bak seni sâhilde şu maun sandal
Gezeceksen güzelim gel Kalamış'dan beni al.

Refik Fersan üstâdımız uzun yıllar Kalamış'da oturmuştur. Kadıköy'ün en güzel semtlerinden olan Fenerbahçe ve Kalamış, bir zamanlar zevkine doyulmayan sandal safâlarına, mehtâb safâlarına kucak açmış şahâne semtlerdi... Bunlardan nasîb almış bir kişi olarak şimdi hüzünlü bakıyorum Kalamış sâhillerine. Zira o güzelim sâhil şimdi yerini yatlarla, motorlarla dolu büyük bir marinaya bırakmıştır. Kalamış sâhillerinde (ses çıkmıyor artık ne kürekten, ne yürekten...)

Fenerbahçe'de tarihî bir köşk. Bu köşk Atatürk'ün yakın arkadaşlarından, önemli bir siyaset adamı olan Şükrü Kaya'ya aittir. Şükrü Kaya, (1883-1959) tarihleri arasında yaşamıştır.

Sofyan-Semâî

Beste: *Cahit Atasoy*
Güfte: *Doğudan Bayülgen*

MÂHÛR

İstanbul'un koynunda lâledan gibisin
Selvilerin gölgesinde mahzûn gibisin
Hâtıralarda yaşayan yer unutulur mu hiç
Güzeldin, güzelsin, güzelsin Haliç.

Fetihden bu yana mafrur gibisin
Nedîm'in mısra'alarını sorar gibisin
Şarkılarda yaşayan yerler unutulur mu hiç
Güzeldin, güzelsin, güzelsin Haliç.

Sularında gece gümüş, akşam altın gibisin
Minarelerinden göğe yakarır gibisin
Gönül sultanların unutulur mu hiç
Güzeldin, güzelsin, güzelsin Haliç.

Haliç üzerine bestelenmiş tek şarkı budur sanırım. Ancak... Nedîm'in mısra'larını soracak Haliç'ten eser var mı? Kâğıthâne, Sütlüce, Eyüp, Bahariye önleri şimdi yine kirli, çamurlu, pis ve de üzüntü verici bir görünümde...

Şarkılarda yaşayan yerler oldukları için unutmuyoruz Haliç kıyılarını, semtlerini...

Tepebaşı sırtlarından bugünkü mahzun Haliç'in görünüşü.

Düyek

Beste: *Amir Ateş*
Güfte: *Reşat Özpirinççi*

RAST

Yedi tepe üstünde yedi cennet kurulu
Nasıl sevmez gönüller şu güzel İstanbul'u
Güzelliği, güzeli büyülerken her kulu
Nasıl sevmez gönüller şu güzel İstanbul'u

Yeniköy'le Tarabya, Emirgân, Bebek, Hünkâr
Ada'larla Erenköy, Göksu, Moda, Üsküdar
Her yerinde güzellik, güzelinde füsun var
Nasıl sevmez gönüller şu güzel İstanbul'u.

Düyek

Beste: *Nihat Adlim*
Güfte: *Ceyhun Savaşan*

NİHAVEND

Yeşilköy'lü kızın yeşil gözleri
Aşka dâvet eden tatlı sözleri
İnerdik sâhile her an beraber
Kol kola, yan yana akşam üzeri

Kıskanıp araya girdi zaman
Bizleri ayırdı Fatih'li heman
Aksaray'lı güzel, bir başka yaman
Hepsinin aşkları tatlı bir yalan.

Semâî Beste ve
Güfte: *Nezahat Soysev*

NİHAVEND

SUÂDİYE

Çiçeklerle bezenmiş o güzel bahçeleri
Çimenlerin üstünde titreşen şebnemleri
Baharın neşesiyle şakıyan bülbülleri
Bir cennet diyârıdır doğduğum Suâdiye.

Güzelsin Suâdiye, şirinsin Suâdiye
Gönüller sevginle titriyor Suâdiye

Havasında gül kokar, rûhlara sükûn verir
Denizi ve mehtâbı gönlü tazelendirir
Kırları, çayırları sanki zümrüt gibidir
Gönlümün neş'esini duyduğum Suâdiye

Güzelsin Suâdiye, şirinsin Suâdiye
Gönüller sevginle titriyor Suâdiye

Doğduğu yere, Suâdiye'ye böyle bir methiye yazan ve besteleyen Nezahat Hanım, ne çiçeklerle bezenmiş bahçeleri, ne denizini, ne kırlarını ve ne de çayırlarını bulamaz Suâdiye'nin. Şimdilerde betonlaşmanın elemini, azâbını çeken bir Suâdiye ile yüz yüze gelince kimbilir ne kadar hüsrâna uğrar bestekârımız.

Aksak

Beste: *Bilge Özgen*
Güfte: *Mehmet Çınarlı*

KÜRDÎLİHİCAZKÂR

YAKACIK

Gördüğümden beri oldum âşık
Seni ömrümce unutmam Yakacık
Ay tutarken bize keyfince ışık
Ne kadar tatlı bir akşam yaşadık

Bekliyormuş gibi bir böyle yeri
Bize gösterdi güzeller hüneri
Deli rüzgârlara verdik kederi
Ne kadar tatlı bir akşam yaşadık.

Oturup Marmara'nın karşısına
Nağme katdık Ada'lar şarkısına
Yedi kat göklere çıkmışcasına
Ne kadar tatlı bir akşam yaşadık

Lezzet almışdı suyundan rakılar
İçdi, bir kat daha tatlandı o yâr
Neş'emiz bitmedi geç vakte kadar
Seni ömrümce unutmam Yakacık.

Suyunun fevkâlâdeliğiyle meşhur, tertemiz havası ve yeşilliğiyle Yakacık, İstanbul'un güzel yerlerinden biridir. Bu güzel yerde, Marmara'ya karşı ve de mehtâbda yâr ile mey çekerken duyulan hâzzı anlatmaya gerek var mı? Böylesine bir yerde, böylesine yaşanılan bir geceyi ve yeri unutmak mümkün mü?

Curcuna

Beste ve
Güfte: *Yesârî Âsım Arsoy*

NİKRİZ

Yalova'nın şen kızını kandıralım alalım
Elâ gözlü dilber yâri sevdâlara salalım
Nâz ederse o ceylânı yatağından çalalım
Edâsı hoş, işvesi hoş, kendisi hoş
Kokladım oldum serhoş
Güzel Yalva, şirin Yalva
Bu yaz Vallah, yandı tutuşdu Yalva
Yalova'ya gün doğuyor sevgilimiz gelince
Yüzüm güler, gönlüm güler yeşil gözlüm gülünce
Kapanmış bahtım açıldı cemâlini görünce
Edâsı hoş, işvesi hoş,
Kokladım oldum serhoş.
Güzel Yalva, şirin Yalva
Bu yaz Vallah, yandı tutuşdu Yalva.

İstanbul'a uzak olmasına rağmen İstanbul'a dahil edilen Yalova, tertemiz havası, çok güzel suyu ve mükemmel doğal görüntüsüyle ulu önder Atatürk'ün de çok sevdiği bir yerdi. Şimdilerde Yalova'nın denizi berbat hâlde... Çarpık bir yapılaşmanın, betonlaşmanın acısı içinde. Henüz havası kirlenmedi; amma ona da çeyrek var sanırım. Zira fabrikalar, o medeniyet canavarları, bacalarından ölüm ve zehir kusarak Yalova'ya yanaşmaktadırlar. Tanrı korusun.

Semâî

Beste ve
Güfte: *Nezahat Soysev*

NİHAVEND

İçimde bir heyecan
Artıyor zaman zaman
Çağırır bir ses her an
Gel zümrüt Yalova'ya

Kumsaldır sâhilleri
Yükselen siteleri
Şifâ verir Termal'i
Gel zümrüt Yalova'ya

Asırlık çınarları
Tatlı billûr suları
Güzel ılıcaları
Gel zümrüt Yalova'ya

SADUN AKSÜT
ŞARKILARDA
İSTANBUL

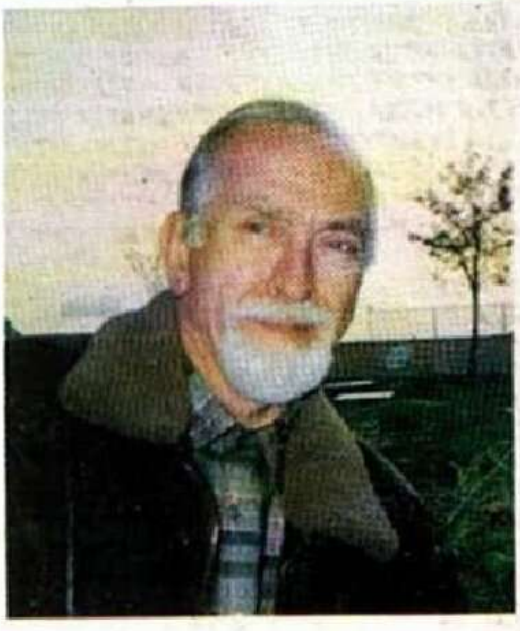

Tarihçi, yazar ve vali Ali Kemalî Aksüt'ün oğlu olan ***Sadun Aksüt****, Merzifon'da doğdu. İstanbul Belediye Konservatuarı'nda Türk Musikisi eğitimi gördü. Yıllarca piyasada çalıştı. İstanbul Radyosu'nda 30 küsur yıl tambur çaldı. 1975'den bu yana İ.T.Ü. Türk Musikisi Devlet Konservatuarı Tambur Öğretim Görevlisidir. Meslek hayatı boyunca pek çok öğrenci yetiştirmiş, aynı zamanda da çeşitli gazete ve dergilerde makale ve röportajları çıkmıştır. Tüm bu çalışmalardan başka çeşitli kitapları da yayınlandı. 15 adet Saz Eseri, 60 şarkı, 20 kadar da ilâhi bestelemiştir.*

"Çek bir nefes İstanbul ..."
"Ah güzel İstanbul, benim sevgili yârim."
"Boğaziçi şen gönüller yatağı."
"Biz Heybeli'de her gece mehtâba çıkardık..."
"Beyoğlu'nda gezersin..."

Bu, İstanbul'u, İstanbul'un çeşitli semtlerini ve bu semtlerin özelliklerini anlatan, öven, İstanbul sevgisini dile getiren sözlerle bestelenmiş ezgilerin, eserlerin oluşturduğu bir kitaptır.

Hayalimizde yaşattığımız hatıralarla zaman zaman hüzünlü bir nostalji ile okuyacağız.

ISBN 975 405 466-5
9 789754 054668